
İREM KARABAŞ

tanrı
mandalina ağacına
tirmānınca

alakargaöykü

Alakarga 006

Edebiyat 006

Tanrı Mandalına Ağacına Tırmanınca

© Alakarga Yayıncılık, 2012

ISBN: 978-605-87149-5-3

Sertifika No: 24365

**Tüm hakları saklıdır. Yayıncının yazılı izni olmaksızın
hiçbir yolla çoğaltılamaz.**

1. Basım: Nisan 2012, İstanbul

Kapak Resmi: August Macke

Özal Matbaası: 0212 565 25 99

Alakarga Sanat Yayınları Yapım ve Dağıtım Tic. Ltd. Şti.

Merkez Mh. Köroğlu Cad. Çalışkan Sk. 6/2 Çekmeköy, İstanbul

Tel: 0542 586 79 61

alakargakitap@gmail.com

www.alakarga.com.tr

https://www.facebook.com/alakargayayinevi

https://twitter.com/alakargakitap

**İREM
KARABAŞ**
tanrı
mandalina ağacına
tırmanınca

öykü

alakarga

irem karabaş

1965 yılında Ankara'da doğdu. 1988 yılında ODTÜ Maden Mühendisliği bölümünü bitirdi. 1991 yılında yüksek lisansını tamamladı. 1988-1992 yılları arasında ODTÜ'de araştırma görevlisi olarak çalıştı. Singapur hükümetinin verdiği bir bursla gittiği Nanyang Technological University'de, 2001 yılında işletme yüksek lisansı yaptı. 1992 yılından beri bir kamu kurumunda çalışmakta olup, iki çocuk annesidir. UMAG'da edebiyat seminerlerine katılmış olup, Sözcükler Dergisi'nde 2010 ve 2011 yılında yayımlanmış öyküleri bulunmaktadır.

İÇİNDEKİLER

Hayal hanım'a kırmızı yakışır	9
Kirli çıkı	17
Tanrı mandalina ağacına tırmanınca	27
Perşembeleri fön üç lira	35
Sandviçten artan	45
Tüpte şokokrem	55
Ellerin artık dalamayacak	63
Muska	71
Yakışksız	83

anneme ve kızlarıma...

**hayal hanım'a
kırmızı yakışır**

Nar olanı, lal olanı, bordosu, glkurusu. Envai çeşit-
ten kırmızı. Öncekiler diktirme, sonrakiler konfek-
siyon. Ama her biri sadece tek sefer giyilmiş. Kıyıp
da kimselere veremediğinden, her tonda, her doku-
da yığınla kırmızı ceket. Kimi zemheriye denk gel-
miş tumturaklı gabardin, kimi efil efil emprime. Her
defasında azalan, gene de tam anlamıyla tüketilme-
miş bir ümitle seçilmiş... “Bu defa tam on ikiden,” di-
yerek sevinçle eve getirilen; ancak daha ilk görücüye
ıkışında dolaptaki yeri garantilenmiş, ben diyeyim
‘otuz- otuz beş’ siz de gönlünüzden ne geçiyorsa onu.

Nezihe yatağın ortasındaki tepeciğ’e bakarken bur-
nundan soluyor: “Vah ki vah, sizin neyinize şunca kır-
mızı Hayal Hanım? Hayınız gitmiş; huyunuz kalmış.
Varsa yoksa kırmızı sevdası; anladım sa ne olayım...

Hayal Hanım’ın, epeydir kulağı az işitiyor işitmesine
de; yirmi yılı kiminle geirseniz az da olsa huyunu suyu-
nu ğrenirsiniz. İşitmeseniz de bal gibi olur.

“Nezihe evladım bugünlük bu kadar oluversin. Bırak
kalanı yarın halledersin,” diyor. Sonra bastonuyla oda-
nın köşesinde duran büyükçe poşeti işaret ediyor:

“Aman ha, unutayım deme, bak. Birilerine veriver.”

Nezihe’nin eve gitmesi her akşam iki vesait demek.
Zaten Emin Bey’in vefatından sonra saati de iyice şaşmış.

Daha eşikten adımını attığında başlıyor İmam, başının etini yemeye: “Bu neyin işi böyle, akşamın kör karanlığında. Açtıracaksın ağzımı bak ona göre...”

Ne kadar dil dökse adama anlatamıyor, Nezihe. “Yapma, İmam. Onca sene ekmeklerini yedik,” diyor ama nafile. Suzan Hanım kırk yılın başı rica etmiş: “Aman, annem sana emanet,” demiş. “Bu aralar biraz geç çık. Pek yalnız koyma...”

Demiş de ne olmuş? Gel de İmam’a anlat. Nuh diyor Peygamber demiyor. “Ben anlamam,” dan başka da laf bilmiyor.

Canı burnunda söyleniyor Nezihe: “Kimin nesi-ne lazım. Bizim oralarda kimse bunları karısına kızına giydirip de orospu dedirtmez. Boşu boşuna elime yük.” Gene de poşeti portmantoya çıkarıyor, alelacele eşarbını bağlayıp kendini kapıya atmadan içeri sesleniyor: “Yemeğinizi masaya hazırladım. Soğumadan yiyin. Hadi, kalın sağlıklıkla.”

Hayal Hanım, oturduğu cam önünden Nezihe’nin durağa doğru koşturuşunu izlerken yüksek sesle konuşmaya başlıyor. “Haspam,” diyor, “suratından düşen nasıl da bin parça. Bunları şımartanda hata. Kabahatin büyüğü önce Emin Bey’de. O alıştırdı. Şimdi de Suzan. Bıraksam tepeme çıkacak.” Göz ucuyla oturduğu yerden durağı izliyor. Nezihe rahatlıkla seçiliyor. “Bak, torba dolusu canım ceket. Var mı hiç kıymeti ?”

Ellerini platin rengi saçına atıyor, tarıyor parmaklarıyla. Canı ağzına lokma koymak istemiyor. Bastonuna dayanarak, odanın ortasındaki yatağın ucuna kadar gidiyor. Ceketleri Emin Bey’in eskiden yattığı tarafa ak-

tarıyor bir eliyle. “Yüzüstü bıraktı, gitti. İnsan kenara toplar hiç olmazsa,” derken söyleniyor Nezihe’ye...Yalnız kaldı kalalı, kendisiyle konuşur oldu Hayal Hanım. “Kurt kocayınca köpeklerin maskarası olurmuş, bıraksam maskara edecekler beni.”

Yoruluyor. Ağırlığını bastona vererek yatağın kenarına iliştiriyor. Aradan kırmızı bir kaşmir çekiyor. Kumaşını sıvazlarken terzi Nedret’e kaç posta provaya gittiğini anımsıyor. Şimdi şuradan şuraya gidecek takati kalmamış. Kendine hayret ediyor. Kumaşın içini çeviriyor. Işıl ışıl yanıyor ipek astar. En iyisinden. Düğmelerini, aynı kumaştan Erdoğan Düğme’ye bastırtmış, sırf bu yüzden üç gün beklemişti. Ne hevesmiş; şaşırıyor. Nedret de Ankara’nın en iyisi o aralar. Sıraya gireceksin. En az iki- üç hafta bekleyeceksin ki randevu versin. Uzun boy aynasında müşteriyi saatlerce döndürür, kendi de önünde iki büklüm olurdu. Bittiğinde kenara çekilmiş, eserini hayranlıkla seyrederken: “Mihrap yerinde olunca, çuval giydir, yakışır Hayal Hanım,” demişti. Demişti demesine de; ne olmuştu sanki! O akşam sofrayı kurmuş, içine de ipek saten gömleğini bile giymişti. Emin Beyyemeğiniymiş, eline sağlık demiş, dolmalara ettiği iltifatın birini kendisine mi etmişti?

“Nerede?” derken uzunca ofladı Hayal Hanım. Ceketlerden gelişigüzel çektiklerini, Emin Bey’in eskiden yattığı tarafa hırsla fırlattı. Bastonunu Emin Bey sanki oradaymışçasına havada sallıyor, bir yandan da: “O gece yattığım yerde ne ağladım, ah ne ağladım. Sağımdan, soluma dönmeden...Sessiz sessiz hem de Emin Bey! Ruhun mu duydu? Yok, ne gezer. Vurdun kafayı uyudun...”

Duruyor. Terikoton, viskon, tafta ne kadar kırmızı ceket var, getirip üstüne dökmüşler de hava alamıyor gibi nefes nefese. Bastonuna dayanarak, bir elinde kaşmir ceket, koltuğuna dönüyor. Sıvazladıkça kaşmiri oturduğu yerde, soluk alışları düzeliyor. Nezihe hala binememiş, dikiliyor durakta. Suçluluk duyuyor. “İnsana evladından bile fayda yok. Suzan da çekip gitti. Bak bu kız, üstelik el kızı, kaç gündür bana can yoldaşı olmadı mı? İyi akıl ettim de, Nezihe’ye de verdim ceketlerden,” diyor.

Aralarında fitilli kadifeden olan var ki, şarap kırmızısı. “Onu kimseye vermese, kendi giyse Nezihe.” Bursa’ya kayınvalidesine gittiklerinde, aynı tona yakın janjanlı bir şifon bulmuştu ya, fitillinin yerini mümkün değil tutmazdı. Ne zaman Bursa’ya gitseler, o kumaşçı senin bu kumaşçı benim, altını üstüne getirirlerdi Bursa’nın. Zaten kırmızı ceketini de aklına Nurhayat Hanım sokmamış mıydı?

Gene yüksek perdeden söylendi: “Oğlun bir yandan, sen öbür yandan Nurhayat Hanım. El ele verdiniz ömrümü yediniz.” Ama esas kayınvalidesinin halt yemesiydi... Emin Bey’in ilk karısını o anlatmamış mıydı? Üzerinde kırmızı ceketini, yanında annesiyle vergi dairesine bir iş için gelen o Çerkez güzelini. Emin Bey’in aklını başından alışını. “Bu kırmızı ceketli kızı bana isteyeceksiniz,” diye tutturuşunu. Üç beş ayda alelacele yapılan düğünü. daha yılını kaımadan da hastalanıp ölmesini.

Hayal Hanım çok kızgın ya, neye yarar şu saatten sonra. Kabahatin asıl büyüğü Çerkez kızında, onun kırmızı ceketiyse vergi dairesine gitmesinde, orada Emin Bey’e rastlamasında. Ve belki de en çok böyle çarçabuk ölüp gitmesinde...“Ne vardı ölecek sanki, ne vardı Belkis Ha-

nım? Daha mı iyi oldu? Siz ölüp gittiniz, sırtınızda kırmızı ceketiniz... Bilesiniz; ne çok ayıp ettiniz Belkıs Hanım, ne çok. Bilhassa bana ettiniz, haberiniz olsun...”

Hayal Hanım eski defterleri kurcaladıkça kendini me-calsiz hissetti. Kumaşçılardan, terzilere, oradan mefruşat-çılara mekik dokurken, bir de bakmış hayat geçmemiş mi? Bari doğru kumaştan, doğru renkte bir kırmızı ceketı koya-bilseydi Emin Bey’in önüne. Hem kendisi de böyle hırçın, huysuz kadına dönüşmez; işi, “nasıl olmuşum, bak bakalım bu defa beğenecek misin?” noktasına getirecek kadar arsız-laşmazdı.

Sonra hatırlıyor; Emin Bey’in zor şer: “Açmış seni Ha-yal,” deyişini. Heyecanlanıyor. “Yoksa şaşkınlıkla onu da mı verdim, Nezihe’ye ? ” Tekrar yerinden kalkıp öbeğin başına gidiyor. Altını üstüne getiriyor. Bulup çıkarıyor, bordo rengi kruvaze ceketı derin bir oh çekerek. Göğsü-ne bastırırken, evirip çeviriyor. Üstündeki sabahlığı sıyrıp atıyor. Özenle giyiyor ceketı. Bedeni değişmiş. İki yakası kavuşmayan ceketı, tuvalet masasının aynasında toparla-maya uğraşıyor. Önünü iliklemeden vazgeçerek, platin rengi saçlarını arkaya atıyor. Çekmecedan aldığı gümüş broşu, ceketin yakasına tutturuyor titreyen elleriyle. Yu-kardan aşağı iki yanını elleriyle bastırarak düzlüyor. Başını sola ve sağa yatırarak aynadaki Hayal’i seyrediyor. Yüzünde memnuniyet, koltuğuna dönüyor. Başını koltuğa dayıyor.

O sırada, önünde duran tıklım tıklı otobüsün merdive-ninde ancak kendisine yetecek kadar yer olduğunu gören Nezihe, hiç tereddütsüz poşeti kaldırırna bırakıyor, eli boş otobüse biniyor...

İyi uykular, Hayal Hanım. Kırmızı size çok yakışıyor..

kirli çıkı

Sırtımda yaz artığı bir güneş; yürüyorum. Sağım solum kitapevi. Yol boyunca sıralanmış banklarda kızılı oğlanlı gençler. Hırpani kılıklı, ama temiz yüzlü. Önlerine açtıkları tezgahlarda çoğu ikinci el kitaplar, posterler, deriden yapılma bileklikler, incik boncuk sere serpe. Camında bir konser duyurusu asılı kapıyı açıp içeri süzülüyorum. Kasiyer kıza gülümsüyor, hemen girişte solda yer alan son çıkan kitaplara yöneliyorum. Birini seçip arkasını okuyorum hızlıca. Yerine koyup bir diğerine uzanıyorum. Kafamı kaldırıncı gözüm az önce geçip geldiğim sokağa kayıveriyor. Kitapçının önünü mesken tutmuş bir grup, avurtlarını çökerterek sigaralarını içiyor. Hararetle konuşuyorlar. “Üniversiteli olmalılar,” diyorum. Bir iki yıla mezun olurlar nasılsa. Örgüt evleri, polisle silahlı çatışma, spikerin teröristlerin etkisiz hale getirildiğini çınlayan ses tonuyla müjdelediği akşam ajansları ne zamandı? Üniversitelerde kuluçkaya yatmış dış nifaklar. Onların içerilere uzanan dalları. O dalların, bizlerin boynuna tam sarılacak, sıkıp boğacakları esnada kalbura döndürülerek bertaraf edilmeleri. Diploma töreni yerine kendini cenaze töreninde bulan aileler. O zamanlar hangi zamanlardı sahi? diyorum.

Açılan kapı sesini duyuyorum sağımda. Kot pantolonlu bir kadının, aynı kapıdan naylon poşet sesleri

arasında içeri girişini. İki eli de dolu. Naylon poşetler birbirine sürtündükçe, تنها kitapçının, benim dışımda tek tük birkaç müşterisi de kafalarını sese döndürüyor. Kadının katlı kesilmiş saçları iki yanda favori gibi yüzünü kaplamış. Alnı bir tutam perçemin altında yok olmuş. Çıkık elmacık kemiklerinin üstündeki çukurdan fırlayan bakışları gelip benimkileri buluyor. ‘Kirli Çıkı’ deyiveriyorum gayri ihtiyari. Poşet hışırtısı kesiliyor kısa bir süreliğine. Çukuruna çekilen bakışlarını hobi kitaplarının bulunduğu raflara çeviriyor kadın, o tarafa yürüyüp gidiyor sonra.

“Duygu...” diye mırıldanıyorum arkasından. Bir kitap daha alıp çok satanlardan, arka kapağa göz gezdiriyorum. Yanılmış olabileceğim düşünüyor usuma. Oğuz Abimin haberinden kısa bir süre sonra toparlanıp gitmişlerdi sessiz sedasız... Ama onca sene sonra hata yapıyor olabilirim pekala...Tarih kitaplarının olduğu yere geçip, sırtı bana yan dönük kadını izlemeye koyuluyorum. Kitabın renkli kapağından bir yemek kitabı olduğunu seçebiliyorum bulunduğum noktadan. Naylon poşetleri iki bacağının arasına sıkıştırmış, kitabı hızlıca karıştırıyor. Arada bazı sayfalarda duraklıyor, ilginç bulduklarını ise okuyor.

Annem Oğuz Abim ders çalışırken bizi eve sokmaz, “Çıkın dışarıda oynayın ... Evlerde oynama adeti türettiniz başıma,” diye söylenirdi . Türetmiştik türetmesine ya, sadece abimin evde olduğu zamanlara has bir adetti türettiğimiz. Abimin gözüne degecek yerlerde dolanırdık ki bizi fark etsin, gömüldüğü kitapları bir kenara koyup, “Ne o kızlar, ciğercinin kedisi gibi ne dolanıyor-

sunuz?” desin. Desin ki biz de sokulabilelim dibine, sür-tünelim masasına, küçük odanın bir kenarında duvara dayalı, üstünde çiçekli örtü serili yatağına. Sonra da bir koşu mutfğa. Zeytinyağını suda yüzdürmeye, şekerli, tuzlu çözeltiler hazırlamaya kara taşlı mutfak tezgahının üstünde. Kimi zaman sabun, kimi zaman mum yapmaya abimin nezaretinde. Annem her seferinde kıyametleri kopartacak, “Kavanozlarımın dibine darı ektiniz. Ne yağ bırakıyorsunuz, ne tuz, ne şeker...” diye söylenecekti ağız dolusu. O vakit abim, Duygu’yu işaret ederek “Ne güne duruyor Kirli Çıkı,” diyecekti...Duygu, yanından ayırmadığı, postacılar gibi boynuna çaprazlama astığı çantasını, tika basa doldururdu bulup buluşturduğuy-la. Ne yoktu ki içerisinde; ayna, tarak, üçgen şekilde katlanmış bir mendil, plastik küçük bir şişede kolonya, ayakkabı bağı, üstünde zenci kız resmi olan sakız kağıdı, arkasına paket lastiği sarılı kurşunkalem...“Münevver Teyze’ne çıkar bir kilo toz şeker, Duygu” derken çok da haksız sayılmazdı abim...

Bakışlarımı sırtında hissetmiş olmalı, kafasını çeviriyor yavaşça. Gözleri sekmeden benimkileri buluyor. “Ne var, ne bakıyorsun?” diye kafa tutan bakışları, ısrarla sorusuna yanıt bekliyor. Başımı önüme eğiyorum. Tam olarak emin olabilsem, “Benim, ben Esra... Nasıl tanımazsın! Hani sizin sokaktaki Oğuz’un kız kardeşi. Oğuz kim mi? O da abinin arkadaşı aynı sokaktan. Sonradan araları açılmıştı, ama arkadaşılar bir zaman...” diyebileceğim.

Annem mutfakta ocağın başında. Tencerenin yarım aralık kapağını kaldırıyor. Tahta kaşığın ucuna koydu-

ğu yemeği üfleyerek soğutuyor, ağzına atıp, çeşnici başı edasıyla yavaşça çeviriyor. Ama öyle kitaptan defterden tarifler değil anneminkiler. Abimin geleceği kesinleşince evde bir telaş, bir koşturmaca başlıyor günler öncsinden. Tencerenin başından ayrılmaz oluyor yemekleri pişirirken. Yüzüne bir hoşnutluk yerleşiyor.

“Çıkıp oynasana Esra,” diyor annem. “Duygu yok mu?”

“Yok... Abisi izin vermiyormuş benimle oynamasına.”

“Niyeymiş?” diyor tahta kaşığı kara taşın üstüne bırakırken.

“Abim komünistmiş ondan...”

Kafasını hızla bana çeviriyor. “Kıskanıyorlar oğlumu.”

Ses etmiyorum. “Senin abin mühendis çıkacak,” derken kolundaki sarı burma bileziği bileğinden dirseğine doğru itiyor. Kefen param, dediği bileziği.

“Benim oğlum kahve köşelerinde it taşlamıyor onlar gibi,” diyor. Sesi öfkeli. Mutfak kapısından balkona çıkıp, ipte serili çamaşırları uçlarından yokluyor. İçeri geri girdiğinde az önceki kaybolan neşesinin çarçabuk yerine geldiğini fark ediyorum.

“Dışarıda unutmaya gör, soba dumanından yastığa kafanı koyamazsın,” diye kendi kendine konuşuyor. Beni anımsıyor olmalı, dönüp “Abin sabun kokusuna uyansın, is kokusuna değil,” diyor. Tencerenin başında nöbete duruyor yeniden.

“Anaları beni, oğulları da oğlumu çekemiyor,” diye söylenirken sesinin tınısında apaçık bir nispet seçiliyor. Düşman çatlatıyor annem, ne vakit abimin adı geçse.

Kadın, favorilerini yanağına doğru çekiştiriyor boş-taki eliyle sıvazlayarak. Kitabı aldığı yere geri koyuyor. Hemen yanda, dergilerin dizili olduğu raflara yürüyor bu defa... Poşetleri daha özenli taşımaya çabalıyor. Yerimden kımıldamama gerek kalmaksızın, başımı hafifçe kaldırmam halinde kadını rahatlıkla görebiliyorum. Benim tarafa hiç bakmıyor. Bir dekorasyon dergisini çekip alıyor, hoyratça karıştırıyor... Onu bırakıp sonra bir diğ-gerini. Sonra bir başkasını... Kafasını sağa sola hareket ettirme şeklinden benim yerimi tespit etmeye çalıştığını hissediyorum.

“O değil galiba,” diyorum. “Kesin benzettim.” Tanımadığım birine rahatsızlık verdiğimi düşünüyorum. Yanına gidip uzun zamandır görmediğim birine ben-zettiğimi, özür dilemeyi geçiriyorum içimden. Bulun-duğum rafın arkasından çıkarak o tarafa yöneliyorum. Başını kaldırmasa da geldiğimi hissetmiş olmalı; poşet-lerini gürültüyle topluyor yerden, giriş kapısına doğru yürüyor. Kasiyer, bir başka kadının işlemini yapıyor o esnada. Kasiyerin yanından geçip kitapçının en ucun-daki köşelerden birinde görüş alanımdan çıkıyor tama-men... Bulunduğu tarafa doğru hafifçe başımı eğerek ye-rini belirlemeye çalışıyorum. Kitapçının depo kısmına açılan bir kapının arkasında gözden yitiriyorum. Sadece poşetlerin sesini duyabiliyorum. Derken o da kesiliyor...

O akşam Oğuz abimi annemlerle konuşurken son görüşüm de böyle bir kapı aralığından olmuştu. Saçı sakalı birbirine karışmış, telaşlı... Babam “Servet biliyor geleceğini,” diyor. Servet, dayı oğlu babamın. Annem sarı burmayı sıyırıp kolundan abimin cebine sokuyor,

sırtını dayadığı duvarda, o çıkıp gittikten sonra bir süre öylece dikiliyor. Dayı oğlunun evinde saklanacak abim. Sonrasını belki söylemiyorlar, belki de söylüyorlar da ben duymuyorum. Annem sırtını yasladığı duvardan ayrılabilirdi o ilk anda, aralık kapıyı itip yanıma gelecek, “Hele birine anlat, hele bir duyayım...” diye tehdit savuracaktı. “Yanlarını koparırım senin!” Sonra ağzımı açmama fırsat kalmadan, hırsla bacaklarımın iki yanını sahiden de koparacakmış gibi sıkıyor...

Kasa boşalıyor az sonra. Poşet sesini duyunca, ben de yürüyorum. Tam ortada camekana yakın bir yerde yüz yüze geliyoruz. Bakıyor bana çukur çukur. Bir şey söylemesi gereken biri varsa, o kişinin ben olduğumu hissederek:

“Affedersiniz, siz hiç Cebeci’de oturdunuz mu eskiden?” diyorum. Açıklayıcı olması için de “Oba Sokak’ta...” diye ayrıntı veriyorum. Der demez de rahatlıyorum nedense.

Hiç tereddütsüz başını iki yana sallıyor, hayır, anlamında. O kadar kesin bir hayır anlamı taşıyor ki baş hareketi, pişmanlık duyuyorum sorumdan dolayı.

“Benzettim demek ... Kusuruma bakmayın.”

Yüzüme bakıyor dik dik. Sonra çukurlarına kaçan gözlerinde bir rahatlama:

“Sorun değil,” diyor. “İnsanlar ikiz yaratılmış...”

Bu kez ben iyice tedirgin “Çok özür dilerim,” diye geveliyorum ağzımın içinde. O, koltuğunun arasına sıkıştırdığı derginin parasını ödemek üzere, kasiyer kıza yöneliyor. Ben ise dışarıyı görebileceğim camekanın önüne... Girdiğimde hararetli konuşan grup çoktan

dağılmış. Bir kısım insanlar yere yaydıkları tezgahları yavaş da olsa toplama telaşında. Karşı kaldırımdaki kafelerden birinde, bir garson, yemek servisi açıyor üç kişilik bir aileye. Annesi ayağa kalkıyor, uzanarak sekiz dokuz yaşlarındaki oğlanın tabağına ortadan bir şeyler aktarıyor.

Sahi onlar hangi zamanlardı? Çamaşırların iplerde unutulduğu, yataklarımızda is ve kurum kokusuna uyandığımız sabahlar. Kızarmış ekmek kokusunda içilen tavşan kanı çayların, o çaylara eşlik eden, babamın “Münevver şu bileziği ver de bozduralım,” sataşmalarının, o sataşmaları her seferinde ciddiye alan annemin “Kefen param,” diye ayak diremelerinin yerini alan; o tatsız tuzsuz sabahlar... Yemeklerin başını beklemek için annemin bir nedeninin kalmadığı, dibi tutmuş tencere-lerde pişmiş yemekleri, ağızımızda geveleyerek yutmaya çabaladığımız zamanlar. Onlar hangi zamanlardı sahi? Kurum kokusuna, dibi tutmuş tencerelere dayanamayıp “Abim gitti biliyor musun Duygu? Dayı oğlunun evine gitti,” diye ağızımdan kaçırdığım o sabah peki, hangi sabahtı? Dilimi tutamadığım o sabah, abimi Asri Mezarlık’ta bırakıp geldiğimiz o sabahtan hemen önceki bir sabah olabilir mi, Kirli Çıkı? Olabilir mi?

Babamın, akşam ajansını, çay bardağına doldurduğu rakısı ve bir dilim beyaz peynir olmadan dinleyemez olduğu akşamlar, ya, hangi akşamlardı? İkinci bardaktan ilk yudumu alıp, spikere “Deyyus,” dediği, bardağın son yudumunda çoğul ekini takarak “Deyyuslar,” diye televizyona sövüp saydığı, örgüt evi lafını her duyuşunda “Kim bilir hangi dayı oğlunun evidir... Kim bilir kimin

dayı oğludur...” diye diye oturduğu yerde sızıp kaldığı akşamlar hangi akşamlardı, peki?

Kasiyer kız bekliyor sabırla. Favorili kadın çantasını karıştırıyor. Anahtarlık, fırça, küçük bir makyaj çantası, cep telefonu, bir paket sigara, gözlük kabı, ıslak mendil, küçük bir şişede parfüm öndeki bankonun üstüne dizilmiş. Kadın bir yandan çantaya soktuğu eliyle içini karıştırıyor; bozuk para şıkırtısı duyuluyor. Bu defa, bir kartvizitlik çekiyor içeriden. Kasiyerin yüzünde bir sıkıntı. Tekrar elini çantaya daldırıyor ve cüzdanı buluyor favorili kadın. Kredi kartını uzatıyor kasiyere. Kız, kartı makineden geçirirken, o da ortalığa dökülüp saçılanları hızla çantaya dolduruyor. Çantasını koluna asıyor. Kasiyerin fazladan verdiği poşeti de alarak, haşır huşur sesler arasında, kapıyı açıp çıkıyor.

Camekanın arkasından sokağa bakıyorum. Favorili kadın sokak boyunca üç beş adım atıyor. Sonra durup, banklardan birine elindekileri bırakıyor. Çantasını boynuna çaprazlama geçiriyor; postacılar gibi. Poşetleri iki eline eşit şekilde paylaştırıp, sokağın ucunda gözden kayboluyor.

Yanlarım ağrıyor... Sanki burulmuş gibi ...

**tanrı
mandalina ağacına
tırmanınca**

Günlerden cuma. Çocukluğunu satıŖa çıkardın; emlakçıdan... Oturuyorsun koltukta. Ŗu aslan ayaklı, kadifemsi olanda. Bir zamanlar üstünde zıplamaya bayıldığın... Zıplamıyor, ama arada kalkıp kendini koltuğa bırakıyorsun. Yayları sıkışıyor altında, ahşap oymalarına dokunuyorsun. Kolçağın tam bitim yerinde iç içe iki çember çiziyor parmakların. Kıvrımları bıkıp usanmadan dolaşıyorsun.

Telefonun çalıyor. "Açmasan mı?" Açmamaya karar veriyor, arkana yaslanıyorsun. Bekliyorsun ki sussun telefon. Susuyor. Cilanın bozulmasına şaşmıyorsun. Nem her yere nüfuz etmiş. Tanıdık, çocukluğunu sana bahşedecek bir kokuyu bekliyorsun... Kısacık bir ana bile razısın. Eşyalara sürttüğün elini, burnuna götürüyorsun. Hiç bir koku ulaşamıyor beynine. Ulaşanlar ise çocukluğuna ait değil.

Kalkıp arka odaya yürüyorsun. Bir kedi gibi sessiz. Tabanlarında zeminin sertliğı. Derz araları boşalmış fayanslara takılıyor çorapların. Kollarını iki yana açıyor, parmak uçlarıyla duvarlara değiyorsun. Eskiden değemediğini anımsıyorsun. Eskiden hem yürümez, koşardın aynı koridoru. Kalkmış sıvalar, tırnak aralarına doluyor. Duvarlarından başlayarak deri değıştiriyor evin. Çocukluğun parmak uçlarında kavlayıp, dökölüyor.

Yatak odasının kapısını itiyorsun. Gıcırdayarak açılıyor. Sadece iki adım mesafedeki yatağa iliyorsun. Nem soluk almanı güçleştiriyor. Mandalina, limon bahçelerinden gelebilecek bir kokuya, pencereni aralyorsun. Ama gelen beklediğin değıl. Erdemli- Mersin karayolunda seyreden kamyonların klakson sesleri, camları açık araçlardan arabesk müzik sanatçıları doluşuveriyor odana. Elerini kulaklarına bastırıyorsun... Bir daha, bir daha içine çekiyorsun kokuları. “Tek bir mandalina ağacı kalmamış,” diyorsun. “İnsanlar bir zamanlar çocuk olduğunu nasıl anımsayacaklar?”

Çocukluğuna ait son çekilen bir fotoğraf var zihninde. Fotoğrafın bir köşesinde, mandalina ağaçlarına yaslanmış evini, henüz kesintiye uğramamış çocukluğunu görüyorsun. Canın yanıyor, diğerk fotoğrafları karıştırıyorsun. Koşan, tırmanan, düşen sonra kalkıp tekrar tekrar düşen, herhangi bir çocuk kadar çocuk olduğunu, öteki fotoğraflara bakıyorsun.

“Çocukluğumun resimlerini yitiriyorum...Yoksa sıra kokulara mı geldi?” diyorsun. Sırtın ürperiyor. Annenin fotoğrafları da solgun. Ya sesi? Seni mandalina ağaçlarının arasında bulup, akşam yemeğine çağırın sesi? Hala duyabildiğine seviniyorsun. Kavgaya tutuşuyorsunuz. Hesabı kapatamadığından değıl, kavga etmezsen annenin sesini yitireceğini düşünüyorsun. “Beni sürüklemeyi ardından,” diyerek yüzüne bağırıyorsun her gün. Çünkü; korkuyorsun ölesiye... Çünkü unutmak, diri diri gömülmek gibi geliyor sana.

Haftanın günlerini kokularla eşleştiriyorsun. Pazartesi, yün kokusu demek. Melahat Teyze'nin temizliğe

giriştiği gün, yani. Çamaşır suyu, en çok da arapsabunu kokuyor k ēe bucak. Arapsabunuyla ovulan halılardan ıslak y n kokusu t t yor her pazartesi.

Salı kurabiye günü. Un kurabiyesi. Tepeleme doldurulmuş porselen tabağı yanına koyarken “Bil bakalım sana ne pişirdim?” diyor Melahat Teyzen. Demese de olur ya, diyor her seferinde. Kurabiye gevrek mi? Altı mı tutmuş? Daha ağzına atmadan, kokusundan ayırt etmeyi öğreniyorsun...

Doktor randevuları genellikle  arşambalara denk geldiğinden çarşambaları sevmiyorsun. Annenler seni taşıyorlar her duydukları doktora. Yarı yatar konumda oturtulduğun koltuklara sıkı sıkıya yapışıyorsun. Yüzüne tutulan bir lambadan yayılan ısıdan başka sıcaklık hissedemediğin muayenehaneler, sonra annenin buza kesen sesi... Sessizliğin içinden  mitsizliğin sesini ayırt etmeyi öğreniyorsun.

Diğer günleri kanıksıyorsun büyüdükçe, ama bir  arşambalara alışamıyorsun. Kokusunu, sesini yitirmiş bir gün olarak kazınıyor zihnine. Sanki  lm şs n de kulaklarına, burnuna toprak dolmuş gibisin  arşambaları... Oysa  l m n,  mitsizliğin günü cuma değil miydi? Haftanın, gülsuyu kokulu bir cuma gününe rastlamamış mıydı annenin  l m ? Ama sana nedense, hep  arşamba gibi gelmişti o cuma.

Bugünün hangi gün olduğunu düşünüyorsun. “ arşamba gibi kokusuz,” diyorsun. Ah, bir mandalina, bir limon kokabilseydi hava. Oysa nasıl da gereksinimin var şu anda, herhangi bir kokuya. “Bugün  arşamba olmaz,” diyorsun. Eminsin. Bugün cuma; bugün günler-

den gülsuyu günü...

Annen ofre "İsmet," diyor. "Bizi bir saat sonra tam buradan al. Bekletme sakın!"

İsmet, her cuma sizi İtfaiye Meydanı'na taşıyor. İtfaiye Meydanı'nı hiç anımsamıyorsun. Haftanın günlerini, kokularla henüz eletirmedigin zamanlarda, oraya hi gitmemitiniz nk.

Annen arabanın kapısını aıp önce kendi iniyor. Sonra da seni indiriyor. Elini sıkı sıkı tutarken "Burası neresi? " diye soruyorsun.

"Dua edeceğiz, kızım."

Annen sesiyle sarıp sarmalıyor, sakinleiyor. Ykseke basamağı iniyor, etrafını kuatan kalabalığı dinliyorsun. Aralarından bir kadın yanınıza yanaıp "Allah ıfasını versin," diyor. "Karyağdı Sultan'ın yüzü suyu hürmetine..."

Bir ka adım atıp, duruyorsunuz. Annen yanına meliyor.

"İerde, " diyor, "bir kadın evliya var."

"Evliya ne demek?"

Anlatıyor annen; bir gen kadını... Hamile olduğunu, ok aerdiğini.

"Aermek ne demek?" diye soruyorsun bu defa.

"Hamile kadınlar, olmayacak eyleri olmayacak zamanda isterler bazen," diye yanıtlandırıyor annen. "Ağustos ayında canı kar ekmi."

"Yazın kar yağmaz."

Annen "Yağmı," diyor. Allah'a dua etmi... Duası kabul olmu."

"Sonra ?"

Sonrasını anlatmak yerine susuyor. Merakla beklediğini görünce de, “Sonra buraya türbe yapmışlar,” diyor, “burada gelir dua edersek, bizim de dualarımız kabul olur.”

“Duası kabul olan çok insan var mı?” diye soruyor-
sun.

Seviniyor annen. “Olmaz mı?” diyor. Şurada bir taş var; üzeri şekerle dolu. Duası kabul olanların getirdiği şekerler...”

Dua ediyorsunuz. Sen, daha oraya adımını ilk attığın anda aldığın o kokuyu burnunun dibinde hissediyorsun. Gülsuyu kokuyor türbenin etrafı. Annen elinden tutuyor yeniden, birlikte etrafını dolaniyorsunuz.

Elinde yanan bir mum, “Dilek dileyelim,” diyor annen. Birlikte mumu bir yere iliştiriyor, dilek tutuyorsunuz...

Telefonun çalıyor yeniden. Kamyon gürültülerini duymamak için pencereyi kapatıyor, hırkanın cebinden telefonu çıkarıyorsun. Israrla çalıyor. Şoförün arıyor olabileceğini düşünerek açıyorsun; daha önce hiç duymadığın bir kadın sesi...

“Buyrun,” diyorsun açtığına bin pişman.

“Dilek Hanım’la mı görüşüyorum?”

“Evet, benim...”

Sesin sahibi telaşlı. Numaranı nasıl zorlukla bulduğunu anlatıyor. “Emlakçı vermemek için nasıl direndi, bir bilseniz?” diyor, “karşı blokta oturuyorum. Satılığa çıkardığınız evin tam karşı dairesinde...”

“Satış işlemini emlakçı ile halletmeniz gerekiyor,” diyorsun, “ben başka bir şehirde yaşıyorum...”

“Yanlış anladınız, ben eve talip değilim.”

Susuyorsun.

“Evinizde perşembeden beri tam iki akşamdır mum ışığı yanıyor...Emlakçınıza anlatmaya çalıştım, ama dinletemedim...

Dinlendiğinden emin olmak için, “Alo, orada mısınız?” diye soruyor.

“Buradayım...”

“Çok garip... Biz yaz kış oturuyoruz burada. Bunca yıl oldu, kimsenin gelip gittiğine rastlamadım,” diyor kadın.

“Haber verdiğiniz için teşekkür ederim...Hemen emlakçıyı arayacağım,” diyorsun telefonu kapatırken.

O gün günlerden çarşambaydı. Annenin yüzüne haykırıyorsun: “Yeter! Beni sürükleme artık, yeter! Gitmiyorum, Karyağdı Sultan’a da başkasına da...”

Annen yalvarıyor. “Allah’tan ümit kesemeyiz,” diyor o güne değin duyduğun en cılız sesiyle.

Sen ise “Tanrı mandalina ağacından düştü!” diye bas bas bağıırıyorsun.

“Anlamıyor musun?... O artık kör, ” diyorsun, “o artık bizi göremez!”

O gün çarşambaya denk gelmemiş olsa, belki de hiç bağırmayacaktın annene. Ama o gün; çarşambaydı ve çarşambaları talihsiz bir gündür kimileri için...

Telefonun tuşuna basarak şoförü arıyor, “Ben hazırım, beni almaya gelebilirsin,” diyorsun.

Tek elini duvar boyunca sürüyerek salona dönüyorsun. Camın önünde yanan mumu söndürürken “Bugün, günlerden çarşamba olmalıymış,” diye düşünüyorsun...

perşembeleri fön üç lira

Birbirini kesen sokaklara gelişigüzel dalıp çıkıyorum telaşla. Önüme çıkan ilk kuaföre teslim olmaya niyetliyim. “Elektrik yok ama buyurun oturun. Gelir birazdan,” diye sesleniyorlar arkamdan. Ne zaman geleceği belli olmayan elektrik hiç beklenir mi? Yarım yamalak teşekkür edip yürüyüp gidiyorum. Papaz gibi saçla da işe gidilmez ki... Labirentte peynirin izini süren fare misali, çalışan bir fön makinesine dolanıp duruyorum sokak aralarında...

Bakkalın bitişiğinde, camında delikli perdeler sallanan dükkkanı fark ediyorum. Perdeyi aralıyor, içeriye hızlıca göz atıyorum. Sadece iki müşteriye kabul edebilecek büyüklükteki aynanın önünde peyniri görüyorum. Acaba çalışıyor mu?

Dükkkanı bölen tahta paravanın gerisinden “Hoş geliniz,” diyor tiz bir ses. İnce ve hayli boylu bedeni, jöleli kumral saçlarıyla paravanın dibinde bitiveren orta yaşlardaki adamla göz göze geliyoruz. Bütün dişlerini ortaya döken gülümsemesine, yarım yamalak gülümseyerek karşılık veriyorum: “Fön çektirecektim.”

Başıyla işaret ettiği koltuklardan tekine kuruluyorum. “Dört lira,” diyor aynada beliren adam. İtiraz edecek durumda değilim. “Sudan ucuz,” diye geçiriyorum içimden. İstanbul’da son gittiğim otel kuaförüyle

kıyaslıyorum zihnimde. Gerçi orada daha kapıya yanaşır yanaşmaz, önü bol düğmeli biri beliriyor, kaşla göz arasında anahtarı kapıyor, sonra da arabayla birlikte kayıplara karışıyordu. Garson kılıklı bir diğeri, göğüs hizasında taşıdığı tepsideki bergamot aromalı çay ve nefis kurabiyeler ikram ediyordu. İşin bitip, plastik parayla dudak uçurtan ödemeyi yaptıktan sonra tam kapıya yöneldiğinde, posta kutusu benzeri bir kutuyla burun buruna geliveriyordun. Onca saat etrafında fır dönmüş güruhun bakışları hala sırtındayken, kutuyu es geçmek mümkün müydü? Üzerinde, çalışanlara ait fotoğraflı bölmelerin bulunduğu kutuyu yeterli miktarda bozük parayla doldurduktan sonra, sıra nihayet dışarıda ‘hazır ol’da bekleyen, ceketini düğmeli adama geliyordu... İnsan, ancak tüm bu aşamaların hakkını gerektiğince verdikten sonra arabasına iç huzuruyla binebiliyordu.

“Ritüelsiz hayat gibi var mı?” diyorum içimden aynadaki adamı göz ucuyla süzerken.

“Adım Gürbüz,” diyor aynadan gözlerimin içine bakarken. Ben benimkini söylemek yerine gülümsemekle yetiniyorum. Zoraki. Baş ve gövde bir birim ise; bacak boyu üç birim. Sırtındaki beyaz yarım kollu gömleğin düğmeleri iliklenmemiş, kolları kıvrılıp omuzlarına kadar rulo yapılmış, alt kısmı ise pantolona tıktırılmış. İyice gerdirilip iki yana yapıştırılmış iki yakanın arasında kıl, tüy filan aramak boşuna. Üşenmesem, ne kadar kaburgası var tek tek sayacağım. Ama üşeniyorum.

“Nasıl çekeyim?” derken kavradığı saçlarımı bir sağa bir sola yatırıyor.

“Hızlı lütfen...İşe geç kaldım.”

“Hep böyle geç mi gidiyorsun işe?” diyor saçlarımı mıncıklarken.

“Sana ne! Hep ya da hiç, sen işine baksana,” demek için ölmeme rağmen: “hep değil, bugün böyle oldu,” diyorum biraz sertçe.

“Bakmamışsın,” diyor saçlarımla oynarken. Ben ise saatime göz atıyorum. “Allah verse de makinesi bozuk mozuk çıkmasa...” diye tasalanıyorum.

“Bana taa Batıkent’ten gelen devamlı müşterilerim var.”

“Ya, öyle mi?” demek gafletinde bulunuyorum. Be-dava sirke baldan tatlı olurmuş olmasına da, bu sirkeye onca yolu tepmek hangi akla hizmet anlamıyorum. Yenice yutulmuş ama hazmedilememiş küçük plastik top görünümlü göbeğini arada oturduğum sandalyeye dayıyor. Dükkanın girişinde, soldaki duvara asılı beş- altı kadar kuş kafesini fark ediyorum.

“Muhabbet kuşları,” diyor. Sadece üç tanesinde kuş var. Ölmüş olmalı diğerleri. Hiç soramam. Kafeslerin altında bir sehpanın üzerinde, tabaklarındaki suyun rengi dönmüş saksılarda çoğu çiçekli bitkiler. Yeşil yapraklı olanları dükkan duvarları boyunca dizerek kendince salonu dekore etmiş. Bir kısmını ise tahta paravanın yanına sıralamış.

“İçerde akvaryum da var.”

“Öyle mi?” diyorum sırf laf olsun diye.

“Ama filtresinin motoru yanmıştı sabah geldiğimde.” Saçlarımı penslerle küçük parçalara ayırıyor. Kolumdaki saate bu defa daha uzunca bakıyorum.

Penslerin arasına sıkıştırdığı saçları başıma tutturur-

ken “Ne kadar ciklet varsa hepsi ölmüş,” diyor.

“Daha önce Japon balıklarım vardı... Ondan önce de...” Anlatıyor beslediği balıkları, ama dinlemiyorum. Fön makinesinin sesini duyunca kendime geliyorum. İyi bari çalışıyormuş.

“Bakmazsan olmaz,” diyor. “Kuşlara da, balıklara da, çiçeklere de bakmadan olmaz.” Başımı sallıyorum “anlaşıldı” anlamına gelecek şekilde.

O ise “Sevmeden bakılmıyor” gibisinden laflar ediyor bu defa. Fön makinesinin uğultusu adamın sesini bastırıyor. Ha uyudum ha uyuyacağım. Konuşurmuş balıklarıyla, çiçekleriyle. “Konuşmak gerekiyor,” diyor, “konuşmazsan seni ne bilsin balıklar, kuşlar en çok da çiçekler?”

Fönü saçımın dibine tutmuş olmalı, yandığımı hissedip irkiliyorum. Adam aynada tüm şapşallığıyla gülümüyor.

“İnadına yaktı pezevenk,” diye geçiriyorum aklımdan. O ise dikkatimi çekmeyi sonunda başardığını anlamış “Saçına bakım yapmalısın,” diye ültimatom veriyor. Kan beynime hücum etmiş gibi hissediyor; ben de ona inat tek kelime etmiyorum. Şimdi İstanbul’daki kuaförde olsaydım adam mücevher çıkartır gibi afili bir camekandan çıkarttığı markalı bir şampuanı veya bir bakım ürününü kakalayacağım diye dil döküyor olacaktı. Aynada sağa sola bakınıyorum. Markasız da olsa kakalana-cak bir ürün ortalıkta görünmüyor. İyi bari. Rahatlıyorum.

“Öğretmen Hülya Abla’nın da saçları senin gibiydi,” diyor.

Gıkım çıkmıyor ama o anlatıyor: “Ayrancı Lisesi’nde öğretmen.”

İyi de bana neyse... Bu adam susmayacak. Kalkıp şimdi elimle ağzını kapatsam, o, yutup da bir türlü sindiremediği topundan konuşacak. Gömleğinin cebinde bir kartvizit ucu gözüme ilişıyor. Dur tahmin edeyim: “Gürbüz Bilmemne.” Altında : “Kuaför. Vantrolog.”

“Ona bir tarif verdim,” diyor. Sonra acaba merakımı uyandırdı mı anlamak için aynada gözlerime bakıyor. Gözlerimi kafeslerin olduğu yere kaçıyorum.

“Çok iyi geldi ama,” derken saçımın sadece arkasını bitirdiğini, öne geçmeye hiç niyeti varmış gibi davranmadığını anlıyorum. Kol saatim yerine cep telefonunu çıkarıp saate bakıyorum yeniden.

Zerrece ilgimi çekmediğini anlamasına rağmen tarifi vermekten geri kalmıyor:

“İsırgan otunu kaynat önce,” diyor, “soğuduktan sonra koy pet şişeye... Her banyodan sonra...”

Artık başımla da olsa söylediklerini onaylamadığımı görünce, sanki benim burada bulunmamın; bu tarifi, tarafımca yeterince anlaşılmasından ve uygulanmasından öte bir nedeni yokmuş gibi makineyi kapatıp beklemeye başlıyor. Çaresizlik içinde başımla onaylayınca aleti ancak çalıştırıyor. Pavlov’un şartlı refleksini, Gürbüz bir fön makinesi marifetiyle başaracak, şu daracık zamanda ve şu duvar sıvaları dökülmüş mezbelelik dükkanda. Kartvizite bir unvan daha ekliyorum: “Bilim adamı.”

“İsırgan otunu nereden bulacaksın peki?” diye bir soru yöneltip gözlerini bana diyor yeniden.

“Şimdi makineyi kapatacak bu şerefsiz,” diye korkup ben de aynada “bilmiyorum” ifadesi veriyorum yüzüme. Ellerimi iki yana açıp, omuzlarımı kaldırmayı da inandırıcı olabilmek adına ihmal etmiyorum.

Bana civarda bir yer tarif ediyor. Sağa dön, tatlı eğimi tırman, sola bükül gibisinden bir tarif. Ağzımdan tek kelime çıkmadan, sadece aynadan onaylıyorum.

“Toplarken ellerine eldiven giy,” diyor. Yoksa dalar mış.

“Allah vere de eldiveni nereden alacağımı tarif etme se,” diye geçiriyorum içimden umutsuzluk içerisinde. Etmiyor... Ve bu arada saçımın sol ön yarısını bitiriyor...

“Başka bir tarifim daha var,” diyor. Ben sandalyeme yaslanıp bekliyorum.

Bir sır verircesine eğilip: “Ceviz yaprağı,” diye kulağıma fısıldıyor.

Saçımın sağ ön yarısı ceviz yaprağı tarifini dinlerken tamamlanıyor. Öncekinin neredeyse birebir aynısı olan tarifi bitirdiğinde ben önümde duran eşyalarımı çantama hızla doldurup fırlamaya hazırlanıyorum. Kapı girişinde duran masanın altından bir ayna çıkarıp tam arkama geçiyor. Çantam kolumda, ellerim sandalyemin iki kolçağında hazır bekliyorum. Niyetim, sırf adet yerini bulsun diye aynaya şöyle bir göz atmak ve avucuma sıkıştırdığım beş lirayı bırakıp kaçmak.

Korktuğum oluyor: “Hülya Abla’nın bir de şimdi gör saçlarını...” diyor.

Aynayı, hala yanda yer hizasında tutarak devam ediyor: “Perşembeleri gelir Hülya Abla.” Sonra yukarı kaldırıp başımın hizasında sola getirip, bekletiyor: “Ona

koca iki poşet ceviz yaprağı toplayıp verdim.”

Aynayı soldan sağa geçirip “Hem perşembeleri fön dört değil üç lira,” diyor.

Teşekkür ediyor, yerimden adeta fırlarcasına kalkıyorum. Masanın başına gidiyor, avucumda sıkı sıkı büzüştürdüğüm beş lirayı uzatıyorum. Parayı almak yerine metal ayaklı, eski masanın tam ortasındaki çekmeceyi açıyor, içeri karıştırıyor. Sonra ceplerine el atıyor.

“Bir lira çıkmadı,” diyor.

“Önemi yok kalsın,” diyorum. Olmazmış.

Aynı çekmeceyi tekrardan açıyor, içindekileri masanın üzerine boşaltıyor. Elleriyle yokladığı çekmeceyi yetmezmiş gibi bir de gözleriyle didik didik ediyor. Kartvizitin olduğu cebi dahil, üstünü başını sil baştan arıyor. Kalkıp paravanın arkasına gidiyor. Geri dönerken bir yandan arka ceplerini kurcalıyor.

“Kalsın, aramayın lütfen,” diye yinelıyorum.

Dikleniyor. Tepesinde ne kadar jöleli saç var; iyice diken diken mi oluyor, ne? Geç kalıyorum. Parayı masaya bırakıp çıkmaya çalışıyorum. Hani sırtından bıçaklamışım gibi bir yüz ifadesi, haylaz oğlan suratına gelip yerleşiyor. Kısılan bakışları “bana bunu yapmayacaktın,” derken kolları iki yanında pelte gibi sallanıyor. Uğradığı ihanetle kolu kanadı kırılmış bir adamın son çabasını sergileyerek, bıraktığım yerden aldığı kağıt parayı avucuma koyuyor. Sonra elimi, iki elinin arasına alıp, sıkıca kapatıyor.

“Bir dahaki geldiğinde ödersin,” diyor. İtiraz etmeye çalışıyorum, elimi daha da sıkıştırıyor iki elinin arasına da.

“Ama...” diyecek oluyorum, başını öyle büyük bir özgüvenle iki yana sallıyor ki itiraz edecek gücü kendimde bulamıyorum. Suskunluğumdan yararlanarak kollarıyla işaret ettiği hat üzerinde kapıya doğru yönlendiriyor beni. Geçebilmem için kenara çekilip, tülü aralıyor. Kapının önünde birbirimize bakarken yüzünde: “Önemsemeyin. Olur böyle şeyler...” ifadesini okuyorum.

“Perşembe mutlaka gelin, beklerim. Hem Hülya Abla da o gün gelecek,” diye tekrarlıyor.

Bir kaç adım sonra arkamdan seslendiğini duyup geri dönüyorum:

“Buralarda ceviz ağacı çok,” diyor, “sana o güne bir poşet yetiştirmeye çalışacağım...”

Kırk yıllık dostunu uğurlarcasına canı gönülden el sallıyor.

Karşıdaki sokağa doğru adımlarımı hızlandırıyor, bir an önce arabama binip gitmek istiyorum.

Yol boyunca sıralı ağaçlara “Acaba bunların hangisi ceviz ağacı?” diye bakarken avucumdaki beş lirayı sıkıyorum.

Karşıma çıkacak ilk ceviz ağacının gövdesine sarılmak ve ağlamak geçiyor içimden...

sandviçten artan

Sürücü kapısı sonuna kadar dayalı beyaz Doblo, patlak sağ ön tekerin üzerine adeta çökmüş gibiydi ve bomboştı. Sokağa çaprazlama durmuş aracın az ötesindeki hatırı sayılır kalabalıktan çıt çıkmıyor, insanlar gözlerini yerdeki gazetelere dikmiş öylece bekleyiyordu. Elleriyle ağzını sıkı sıkıya bastıran genç kız, vücudunun titremesine engel olamıyor, gazetelere fırlattığı her kaçamak bakıştan sonra, başını yanındaki kadının boynuna gömüyordu.

Beti benzi kaçmış, çelimsiz adam gazetelerin üstünü örttüğü bedene baktı, sonra eğilip kenardaki ağacın dibine kustu. Tek eliyle dayandığı aynı ağaçtan güç alarak, vücudunu boş bir çuval gibi kaldırıma bıraktı. Arkadan bir el, küçük pet şişedeki suyu uzattı. O muz hizasındaki şişeyi almak yerine başını yana çevirip:

“Ölmüş mü? Sahiden ölmüş mü?” diye sordu medet umarcasına.

Aynı el teselli edercesine omzuna dokundu adamın.

“Birden önüme atladı, nereden çıktığını bile görmedim,” dedi avuç içleriyle şakaklarına bastırırken. Dilini ağzında çeviremiyor, sözcükleri bulup yan yana dizemiyordu.

Hava ılıktı. Arada esen belli belirsiz rüzgar gazeteleri havalandırdıkça, sokağa boylu boyunca serilmiş kadı-

nın taraklı ayağı, bir görünüyor bir kayboluyordu. Kalın, koyu ten rengi çorabın tabanı incelmış, neredeyse hiç kalmamıştı. Alçak ökçeli, yamru yumru ayakkabı teki, sanki kasten fırlatılıp atılmış gibi hayli uzakta ve topuğu havadaydı. Yerde, gazetelerin hemen yanındaki siyah el çantasının sapları sünmüş, üzeri ise yol yol soyulmuştu.

“Kimmiş acaba?” diye sorunca kadınlardan biri, kalabalıktan bir adam çekingen adımlarıyla gazeteye yaklaştı. Eğilip yerde duran, fermuarı açık çantayı karıştırdı. İçinden çıkardığı derisi yüzülmüş cüzdanı titreyen elleriyle açtı. Para yoktu, resim yoktu, kimlik namına hiçbir şey yoktu. Bozuk para gözünde ise sadece iki 50 kuruş vardı; o kadar. Çantanın iç gözlerini karıştırdı, dibini tedirgin hareketlerle kurcaladı. Anahtar yoktu, telefon yoktu, kalem ve hatta iyi kötü o yaşlarda herkesin çantasında taşıyor olabileceği küçücük bir defter bile yoktu. Kullanılmış kağıt mendil, üzerinde beyazlamış iki tel saç olan seyrek dişli plastik tarak, naylon poşete sarılmış yarısı yenmiş kaşarlı sandviçten başka hiçbir şey bulamadı. Kalabalığa dönüp:

“Tanıyanınız var mı?” diye sordu. O da yoktu.

Çantayı ağaca yasladı. Kıpırmızı lekenin gelişigüzel boyadığı, ama daha şurada on-on beş dakika öncesine kadar krem renginde olan terekli, el örgüsü şapkayı parmak uçlarıyla tutarak çantanın hemen üstüne bıraktı. Tereğin tam önünde büzüşmüş kırmızımsı topaklar sallanıyordu. Bunlar kirazdı ve yeşilimsi saplarıyla tereğe tutturulmuşlardı.

Kalabalıktan kopan başka bir adam kaldırımından indi, temkinli adımlarla arabaya sokuldu. Gazeteye

mümkün mertebe bakmamaya çalışarak, arabanın altına yuvarlanmış çerçeveyi çekip çıkardı. Kırık camın altından kumral saçları yana taranmış, ön dişleri eksik bir oğlan çocuğu gülüyordu. Beyaz yakalı önlüğü, önlüğün sağ cebine özenle yerleştirilmiş mendiliyle “Stüdyo Fikret” in objektifine gülümsemişti. Aslına bakılırsa, oğlanının gülümsediği, fotoğrafçı tam deklanşöre basarken hemen iki adım geride dikilen kadındı ve o aynı kadın, ekip arabası geciktiği için on beş dakikadır Doblo’nun kenarında üzeri eski gazetelerle örtülü halde yatıyordu.

Kalabalık, çocuğun kime gülümsediğini, o çocuğun kirazlı şapka takan kadının neyi olduğunu düşünecek halde değildi. Çerçeveletilmiş fotoğrafı üzerinde taşıyan kadının, cebinde sadece iki elli kuruşla nereye gidiyor olabileceğini de o esnada merak edemezlerdi. Kim bilir, belki iki-üç apartman aşağıda oturuyordu, belki sadece üç-beş dakikalık alelade işini halletmiş ve geri dönüyordu. Herkesin o anda tek arzuladığı, gazetelerin altındaki bedeninin önce sokaktan, sonra da zihinlerinden silinmesiydi. Gene de sırtlarını dönüp gidemiyorlar, ağacın dibine yığılan eşyalardan da gözlerini alamıyorlardı. Tek yapabildiklerini yapıyor, birbirlerine sokulup bekliyorlardı.

Adam fotoğrafa dikkatlice baktı, sonra onunla ne yapacağını bilemez halde sağını solunu arandı. O fotoğrafın, zamanında dantel örtü serili bir televizyonun üzerinde durduğunu, oranın evin başköşesi olduğunu, o evin de bir zamanlar herhangi bir çocuklu evden farksız olduğunu nereden bilecekti ki? Kadına ait eşyaların yığıldığı ağaç dibini gözüne kestirince, çerçeveyi götü-

r p çarçabuk diğerlerinin yanına bıraktı. Aynı kadının, oğlunun kayıp haberini aldıktan sonraki günlerde, sofraya her ak am    tabak koymaktaki inadını, çocuğun bayıldı ı İzmir k ft yi sanki oğlu aniden çıkıp geliverecekmi  gibi pi irmekte ısrar ettiğini de bilmiyordu. Bilseydi, fotoğrafı a aca dayarken belki de daha özenli olacaktı.

Caddeden sokağa dönülen noktanın a a ılarında ise trafik sıkı maya ba lamı tı. Paket servis yapan motosikletliler dışında neredeyse tüm araçlar bulundukları yere çakılıp kalmışlardı. Kirazlı  apkadan, Stüdyo Fikret'e poz veren o landan habersiz sürücüler o anda tek yapılacak içi yapıyor, sabırsızca korna çalıyor, bu l zumsuzlu a sebep olan olaya a ız dolusu k frediyorlardı. Varsa yoksa yol açılsın, gidecekleri yere daha fazla geç kalmasınlardı.

Halbuki, kafasından darbe almış kadın, esnafın bulup bulu turdu u gazete sayfalarıyla sarıp sarmalanmadan çok değil neredeyse yarım saat önce, aynı cadde boyunca y r m  t . Kafasında komik görünümlü  apkası, kucağında ise  er eve vardı. Kırklı ya larındaydı, epeyce kiloluydu ve ömrünün son on yılını sokakları ar ınlayarak geçirmişti.

Vaktiyle kömürlük olan, sonradan depoya çevrilmiş, çatısı oluklu kiremitle kaplı binada bir nevi sı ınmacıydı. Doblo aniden soka ın başında belirmeseydi; sabahın k r nde terk ettiği k m rl  ne hava karardıktan sonra dönecek; yarısını yedi i, kalan yarısını oğluna saklad ı sandviçi elinde, oğlunu beklerken de her zamanki gibi uyuyup kalacaktı.

Pejmürde giyimli kadının çok değil on sene önce bir kocası, sadece iki sokak ötedeki okuldan dönüşünü her gün dört gözle beklediği bir oğlu olduğunu gazete kağıtlarına hipnotize olmuş gibi bakan kalabalık elbette bilemezdi. Oğlunun kayıplara karıştığı o öğleden sonrasında, meyveli şapkalar ören kadının bir daha eline asla tığ almadığından, ne evle ne kocasıyla zerrece ilgilenmediğinden de haberdar değillerdi.

Oğullarının kaybolmasının ardından, kadın beklemekten bıkmış, eve barka sığmaz olmuştu. Önceleri karısıyla beraber adam da dolanmış, ilkokul kapılarında paydos zilini beklemiş, elinde çerçeve bilmediği semtlerde oğlunu kovalamıştı. Karısının eninde sonunda gerçeği kabul edeceğini, fellik fellik dolanmayı bırakacağını, yorulup pes edeceğini ümit etmişti. Ama hiç de öyle olmamıştı işte. Aslında onların Sinan diye bir oğullarının hiç olmadığını düşünmeye başlamıştı ki adam; kendisinin de, gün be gün aklını hepten yitiren karısına benzeyemeye başladığını sandı ve çok korktu. Öyle korktu öyle korktu ki sonunda, kirazlı şapkasını kafasına geçirmiş, sokağa çıkmak için acele eden karısına, bir Allaha ısmarladık bile demeden, sessiz sedasız, dönmemecesine evi terk etti. Ertesi gün kadın, çerçevesini gene sıkı sıkıya kucaklayacak, bildiğini bildiği gibi yapmaya kaldığı yerden devam edecekti. Kocasının ne o akşam ne de sonrakilerde gelmemiş olduğunun farkında bile olmayacaktı.

İşte o gün, üzeri henüz gazete kağıdıyla örtülmeden önce Diş Hekimliği Fakültesi'ne doğru cadde boyunca hem yürüyor, hem de gençlerin sıkça uğradığı bir kafe-den verilen kaşarlı sandviçini ısıırıyordu. Ondan önce de

AŞTİ’de metro çıkışında duvar üstüne oturmuş beklerken, kucağında çerçeveyi gören orta yaşlı kadın, duvarın üstüne iki elli kuruş bırakmıştı. O kadar uzun zaman kucağında çerçeveye dolaşınca, oturduğu evin kirasını ödeyemeyip karga tulumba kapıya atılınca; insanda ne onur ne de gurur kalıyordu. Etrafında dolandığı yerlerde, garsonların çoğu zaman itip kakmasını, kimi zaman da eline çeyrek ekmek arası döner tutuşturulmasını aynı kayıtsızlıkla kabullenmişti. Cebinde parası olduğunda, metroya binip, AŞTİ-Dikimevi hattında gidip geliyordu. Kendisine yer verildiğinde asla oturmuyor, kompartımanlarda resmi göstererek treni uçtan uca dolanıyordu.

Tren Emek’ten tam hareket etmişti ki, kızlı erkekli gruba sokulmuş, tek eliyle yukarıdan sallanan deri kayışa asılırken çerçeveyi gençlere uzatarak “Bu Sinan, benim oğlum,” demişti, “göreniniz var mı?”

Saçları jöleli oğlan,

“Sen mi doğurdun teyze?” diye sormuştu.

Sırtı cama dayalı oğlanlardan teki, kızların gözüne bakarak: “Tüp olmasın sakın!” deyince kızlar da belli belirsiz kıkırdamıştı.

Kadın, kirazlı şapkasını geriye atarken, “Tam on iki saat sancı çektim,” demişti böbürlenircesine, “sabaha yakındı, daha gün doğmamıştı,” diye açıklamaya girişmişti ki kızlardan ufak tefek olan atılıp lafını kesmiş, “hiç rastlamadık teyze... Gerçekten,” demiş, sonra dönüp arkadaşlarına siemkar bakmıştı.

“Hiç mi?” demişti hayal kırıklığıyla, “siz yaşlarda aslında.” Sonra da parmağıyla saçları jöleli çocuğu işaret etmişti.

Kızlı erkekli çocukların fotoğrafa baktıklarını görünce

de “Burada daha ilkokul üç,” demişti, “karnesi de hep pekiydi.”

Kıkırdayan kızlar, kıkırdamayı kesmiş, başlarını önlerine eğmişlerdi.

“Diş doktoru çıkacak oğlum,” derken yüzüne gururla karışık kocaman gülümseme yayılmıştı kadının.

Gruptan biraz ileride duran başka bir delikanlı, “Bir sonraki durak Diş Hekimliği, teyze,” demişti mahcup bir ses tonuyla, “inecekseniz!”

Çocuğa teşekkür etmiş, ama AŞTİ’ye kadar da tren den inmemişti. Son kompartımana kadar üşenmemiş karşısına çıkan her gence sormuştu: “Göreniniz var mı? Sinan, benim oğlum.”

Ekip arabası nihayet gelmişti. Memurlardan biri sürücüyü sorguya çekerken, diğeri gazeteyi kaldırıp altına baktı, “Ölmüş,” dedi. Çelimsiz sürücü iliklerine kadar titredi, iki yana sallandı olduğu yerde.

Polislerin “Kimin nesiymiş bakalım,” diye aralarında konuştuklarını duyan kalabalıktan bir adam, kadına ait eşyaların dayalı durduğu ağacı işaret etti.

Polis, çerçeveye sadece şöyle bir göz atıp, kirazlı şapkanın yanına, aldığı yere koydu.

Sonra çantayı seri hareketlerle karıştırdı, cüzdanı iyice didikledi.

“Yok bir şey,” diye seslendi az ötede gazetenin başındaki arkadaşına, “adı, sanı; meçhul.”

Naylon poşeti açtı, ısırılmış sandviçi gördü. Yüzünü tiksintiyle buruşturdu. Evirip çevirdiği sandviçi, kaldırıp kenardaki çöp bidonuna fırlattı. Çırpıtığı ellerini bir kez de pantolonuna sildi.

tüpte şokokrem

Cadde boyunca eşit aralıklarla servi ağaçları dikilmişti. Jant kapakları düşmüş, dikiz aynasında lacivert nazarlıklar sallanan Şahin, Doğan marka arabalar, toza bulanmış kaportaları, kirli ön camlarıyla güneşin altında kavruluyordu. Dükkan önlerine atılmış, tek tük, rengi dönmüş plastik sandalyeler sahipsizdi. Esnaf kaçıp içeriye saklanmıştı.

Kasap tabelasının altında, kuyruğu havada tekir kediler, keçeleşmiş tüyleriyle sarmanlar arsızca dört dönüyor, kapıya gerilmiş lime-lime sineklik ise sineklikten başka her şeye benziyordu. Satırla parçaladığı eti kıyma makinesinden geçiren kasap, işe yaramayacağını bilmesine rağmen, arada elini havada sallayarak sinekleri etten ve kendisinden uzak tutmaya çalışıyordu.

Kasabın hemen bitişiğindeki hırdavatçının önüne atılmış boş boya tenekelerinden havaya yayılan koku, sıcağı hepten çekilmez kılıyordu. Boya ve et kokularının iki üç adım ötesine Coca-Cola şemsiyesi açılmış, tam altındaki cam kapaklı tahta dolap ağzına kadar francayla doldurulmuştu. Şemsiyenin tam üzerinde sallanan tabelada kimi harfler silinmiş olmakla birlikte "Dostlar Bakkaliyesi" yine de okunuyordu.

Kızlardan kısa boylu olanının saçları yanda iki örgü yapılmıştı. Bir karış uzun olan kızın ise yürüdükçe sır-

tını döven gür, tek bir atkuyruğu vardı. Kısa boylu kız adımlarını yavaşlattı, bakkalın açık kapısının tam önünde duraladı. Tezgahta haki rengi gömleğinin kollarını dirseklerine kadar sıyırmış adam da kızı fark etmişti. Elindeki kalemi kalın defterin arasına bırakıp, kapıda dikilen kıza seslendi:

“Kız, Gülsüm.”

Gömleğinin yakasına yerleştirdiği çizgili mendili sıyırıp aldı. Önce boynunu sildi, sonra açık düğmesinden içeri soktuğu tombul elleriyle beyaz kıl yumağını andıran göğsünü.

Tezgahın sağında duran plastik kutu ağzına kadar şekerlemeye doluydu. Şekerlemelerin gerisinde, tüpte şoko kremler vardı ama onlar kapıdan görülmezdi. Tezgahın dibine kadar yanaşıp parmak uçlarında biraz yükseldiğinde ancak görülebilirdi.

Başını hafifçe öne eğdi, yanaklarına pembelik yayıldı kızın. Gözünü sola doğru kaydırды. Çubuk krakerlerin, balık krakerlerin, cipslerin farklı bölmelere yerleştirildiği metal dolap, sırtı duvara dayalı ve neredeyse bir koca adam boyundaydı. Yutkundu.

“Sallanma kız, Gülsüm.”

Atkuyruklu kız üç beş adım ilerdeki tuhafiyecinin tam önünde durmuş, neredeyse azarlarcasına kardeşine sesleniyordu.

Koşup ablasına yetişti, birlikte yürümeye başladılar. Adımlarını açmıştı atkuyruklu kız.

“Az yavaş, abla” dedi.

“Zil çalacak, önüne bak da yürü.”

Gülsüm elini önlüğünün cebine atıp, içinden çektiği

çubuk krakerleri ağzında gürültüyle ezdi.

“Nereden buldun kız?” diye sordu fal taşı gibi açılmış gözleriyle atkuyruklu olan.

“Hiç,” diye uzatarak cevap verdi. Elini gene cebine atıp iki- üç çubuk kraker daha çıkardı ve ablasına uzattı, “Bakkal Mahmut Dayım veriydi geçen.”

Atkuyruklu kız aniden durdu, tek örgüsünden yakaladığı Gülsüm’ü kendine çekti.

“Canımı acıtıyorsun,” diye inleyen kız can havliyle örgüsünü çekip, kurtardı.

“Elin adamlarının verdiklerini bir daha al da bak, o zaman ne oluyor.” Sesi tehditkardı.

Tekrar yürümeye başladılar.

Gülsüm, kırılmış çubuk krakerleri gerisin geri poşetine koydu.

“Mahmut Dayı, iyi adam. ‘El’ deme...” dedi içerlemiş ama ürkek bir tonda.

“Dayı deme!, Elin adamına dayı deme,” derken atkuyruklu kız adımlarını iyice hızlandırmıştı. Caddeyi geçip, Belediye Parkının içine daldılar. Kirli duvarları, boyası kavlamış çerçeveleri, direkte ölü gibi kıpırtısız duran solmuş kırmızı bayrağı ile parkın hemen gerisinde okul görünmüştü.

Kasabanın dört tarafından derisi güneş yanığı, kafası sıfır numara tıraşlı kavruk oğlanlarla, diz altına kadar uzanan mavi önlüklerinin içerisinde, sırtlarını kamburlaştırarak yürüyen yeniyetme kızlar telaşlı adımlarıyla aynı yöne akıyorlardı.

Kalabalıktan aldığı cesaretle “krakerleri sana verirken iyiydi ama,” diye kafa tuttu kız.

Okulun merdivenlerine gelmişlerdi. Atkuyruklu olan hışımla kardeşine döndü. Öğretmen kapının önünde durmuş, yüksek sesle etrafa emirler yağdırıyor, arada boynunda sallanan düdüğü çalarak bahçede hala top koşuşturan üç- beş çocuğa bağırıp çağırıyordu.

Kardeşine dik dik bakmakla yetindi atkuyruklu kız, sonra üst kata çıkan merdivenlerin yolunu tuttu.

Gülsüm ablasının arkasından bir süre baktıktan sonra elini cebine atıp çubuk krakerlere dokundu.

“Mahmut Dayı, iyi adam,” diye geçirdi içinden ve giriş kattaki sınıfına yöneldi.

Akşam, kasabanın üstünü sımsıkı örtmüştü. Caddenin iki yanında sıralı sokak lambaları ölü gözü gibiydi ve ancak dibini aydınlatıyordu. Plastik sandalyeler içeri taşınmış, kepenkler indirilmiş, gün boyu sıcaktan kavrulmuş arabalarına atlayan esnaf evinin yolunu tutmuştu.

Kasap, kilidi çevirirken, dükkanın müdavimi kediler gözden uzak köşelere çoktan çekilmiş, meydanı kenara yığılmış çöpleri eşeleleyen sıska, titrek sokak köpeklerine terk etmişlerdi.

Kenardaki Kartal'ın kapısını açıp tam binecekken, caddedeki tek ışık yanan dükkan “Dostlar Bakkaliye”nin de karanlığa gömüldüğünü gördü kasap. Hemen ardından Mahmut Dayı dışarıda belirmiş, kilitlediği kapıyı bir kez de iterek kontrol etmişti.

“Hayırlı akşamlar,” diye seslendi kasap.

Elindeki toparlak mendiliyle önce kelinesi sonra en-

sesini silerken: “Sana da Osman’ım,” dedi adam, “sana da...”

“Yengeme de sana da çok mahcubuz, Mahmut Dayı. Hayırlı olsuna gelemedik senin toruna.”

“Ne zaman isterseniz buyurun gelin. Başımızla beraber.”

İki adam Kartal’ın kenarında beliren karaltıyı fark ettiler sonra. Sessiz sedasız diplerine kadar sokulmuş, öylece bekliyordu.

Karaltı suskunluktan istifade ederek: “Annem beş ekmek istiyor. Mahmut Dayın deftere yazsın dedi,” diye ezberlemiş gibi bir çırpıda sıraladı tümceleri.

Büzüşmüş etekliğinin altında, kırıldı kırılacak iki sopayı andıran bacakları, ayağına en az üç numara büyük, askıları kopuk tokyolarıyla oracıkta dikiliyordu kız.

“Gülsüm, kız, ” derken gevşeyip çözülmeye yüz tutmuş örgüyü ıslak avucuyla kavradı, uçlarını sıvazladı Bakkal Mahmut.

Sonra kasaba dönerek: “Maşallah, iyice gelinlik kız oldu şu bizim Gülsüm. Öyle değil mi?” diye sordu.

“Doğan; büyüyor,” diye kendince yorum yaptıktan sonra Kartal’ına atladı Osman, “en kısa zamanda geleceğiz inşallah Mahmut Dayı,” diye tekrarlayıp marşı çalıştırdı. Dikiz aynasından geriye baktı, “Şu Mahmut Dayı; iyi adam,” dedi.

Kartal, yol boyunca çukurlara dala çıka ilerlerken, kapıya abanmış, tek kolunu camdan sarkıtmış adam da kendi kendine konuşuyordu: “Veresiye can mı dayanır? İyi değil; melaike denir böylesine... Melaike.”

Mahmut Dayı anahtarı kilitte döndürdü. Kapıyı itti

sonuna kadar. İçeri girmeden önce, cadde boyunca ilkin sola, sonra sağa baktı. Geçip tezgahın arkasına dolandı, depoya açılan kapıyı aralayıp tavandan sallanan kırk mumluk ampulü yaktı. Tezgahın üstünden bir şoko krem tüpü alıp eline, dükkanın önünde duran kıza içeri girmesini işaret etti.

Kız, tezgahı dolanıp tüpü aldı. Kapağını açtı. Diş macunu sıkar gibi sıkınca siyah çikolata fışkırdı. Gülsüm emdiği çikolatayı diliyle damağı arasında bekletti bir süre. Tam yutarken de: “Mahmut Dayım, iyi adam,” diye geçirdi içinden, “hem de çok iyi.”

O sırada Mahmut Dayı da camın önüne gitmişti. Karanlıkta iki ucu yitmiş caddeye baktı yeniden...

Sonra kilidi çevirdi...Tam iki kez.

ellerin artık dalaamayacak

“Hele bir sabaha ıkaydık, açar mübarek,” dedi Birgül. Gündüz yıkayıp astığı tl, kenara topladı. Yaz başında boyadığı tahta pervazlara takıldı gözü. Bir adım geri atıp, başını hafifçe yana yatırdı. Tuvalindeki yeni bitirdiğı resmi seyreden bir ressam memnuniyetiyle seyretti pervazları. “İyi ki de boyamışım, sakız gibi oldu bir kutu boyaya cam ereve. Halil’e kalsa, üstünden kaç bahar geçerdi.”

Eğildi tl eteklerinden çekiştirerek düzeltti. Misler gibi sabun koktu burnuna. Bir sızı, belinin orta yerine geldi, saplandı. İki gündür giriştığı kıyı bucak temizliğinin yorgunluğunu da ilk o an hissetti.

“Yarın,” dedi, “görüp de bakacaklar. İbreti alem için, ne kadınmış diyecekler ardımdan.”

Dirseklerini camın önüne dayadı. Eli kolu dolu bir adam, sisin içinden çıkıp, yandaki binaya yöneldi. Karşı kaldırımında bir sokak kpeğı, ešelediğı çöpleri bırakıp, adamı seyretti. Yol boyunca dizili, silik sokak lambalarına baktı Birgül. İ ekerek:

“Alışamadım gitti,” dedi, “neyine alışayım, ne suyu su, ne havası hava...”

“Sanki boğazıma kt, şu meret ... Bir dağılsaydı.” Yapıştığı yerde kalan, pis bir duman; ilerisi gerisi olmayan. Burnunun ucunu gremediğinin.

“Ya bizim oralar? Havası, sonra suyu...Ya dağları, hele ki dağları.”

Göğün laciverdine saplanmış dağlar, silme yeşile kesmiş seyirlik zirveler burnunda tüttü. Sis halka halka boynuna dolanırdı minare gibi çamların, asırlık kayınların. Bakmalara doyum olmazdı.

“Alacağınız olsun,” diye sitem etti, “onca börtü böceği, onca kurda kuşa kucak açtınız. Bir beni barındırmadınız.”

“Bu düzayak ovada ne işim olurdu ki?” diye sordu kendine, sonra “nasip,” diye yanıtladı.

İki küçük çocuk, bir de eski valizle dönmeye yeltenmişti ya; baba evinde bu saatten sonra ancak misafir olabileceğini anlamak haftasına kalmamıştı. Aynı eski valize ilave bir torba tarhana, iki kavanoz dağ çileği reçeliyle dertop edilip gerisin geri yollanmıştı.

Adam dövüyor muydu? Yok. Sövüyor muydu? Yok. Eknek mi getirmiyordu? Yok. O vakit ne demeye kal-kup gitmişti? İçiyorduydu; evinde içiyor, bir ziyanı yok. Kır dizini, otur oturduğun yerde... Hacı babası bile ses etmedikten sonra, biri elinde, biri kucağında iki çocuğu toplayıp, kocasının arkasına takılmak düşmüştü ona da...

“Semtinize uğrar mıyım bir daha ?” diye sordu. “Allah düşürmesin.”

Hırsla tülü çekip, mutfağa yöneldi. “Halil’in eli kulağındadır,” diye düşünürken içinde bir kıpırtı, bir başkalık hissetti. Yemeklerin altını yaktı uzun çakmakla. Ellerini gördü sonra. Kırmızı, şiş, başka birine, şöyle iri kıyım bir kadına ait olması gereken eller.

“Ne bu eller kız, çalı gibi, ayol... Adamı dalar bunlar,” diyordu Neriman Abla’sı. Neriman Abla’nın parmakları; ince, uzun. Tırnakları boyalı. İki gün kırmızıysa, üç gün dut rengi. Sonra yumuşak. Konuşurken Birgül gibi arkasına da saklamaz, insanın gözüne gözüne tutar.

Halil, Neriman Abla konuşurken en çok ellerinden alamaz gözlerini, öyle dalar gider. Rakı bardağını bir tutuş tutar ki, tutmuyor okşuyor sanırsın. Boşta kalan elinin işaret parmağıyla ağır ağır dolandıkça bardağın ağzını; Halil de koca koca yudumlar alır rakısından. Bardağı bırakır, saçlarının buklelerine sokulur aynı işaret parmağı. Gerdanında, sonra yüzünde dolanır durur. Anlaşılmasın ona ait oldukları diye Birgül saklar ellerini; masa altlarına, tabak kenarlarına.

“Bir tüp krem al da sür,” dedi kaç kere Neriman Abla’sı ama alsa kaç yazar, onca işe güce, onca suya sabuna.

Dolaptan kremi çıkardı Birgül. Öyle bir sevinçle doldu ki yüreği; kendi de şaşırdı. Çocukları kayınvalidesine bırakıp eve dönerken sonunda bir Arkokrem almıştı. Alışık değildi sabiler, onun bunun yanına bırakılmaya; az sızlanmamışlardı ardından. Eğilip çocuklarını boyunlarından koklamış, koklamıştı. Gelinlik kızlar gibi içi pırpır ederek, dolanmıştı sokaklarda. Kendine yeni bir takım iç çamaşırı bile almıştı. Tezgahtar kızın önüne döktüğü fistolu, dantelli, ten rengi, siyah, kırmızı yığının arasından, bir tane beyaz ince askıları olanı seçmiş, “Almışken beyazını alayım...Evim gibi kendim de sakız misali olmalıyım, yarına,” diye geçirmişti içinden.

Çocuklardan kendine bir şey almaya pek fırsat bu-

lamadığından alışık değildi öyle işlere. Bir de elleri, dokunduğu çamaşırlara takılıvermiş, çok utanmıştı tezgahlardan. Arkasına saklamıştı hemen.

Tüpten, iki elinin üstüne sıkığı kremi yedirdi, ağır ağır...Evdeki işlerini hale yola koyduktan sonra banyoda uzun uzadıya liflediğinden mi ne, elleri sanki eskisinden iri geldi.

“Sıcak suyu görünce iyice şiştiler,” diye düşündü. Gerçi bir ellerini değil, vücudunun her karışını önce ke-selemiş, sonra da liflemişti. Eğilip koltuk altlarını kokladı.

“Terlemesem bari,” dedi, “yarın görüp de bakacaklar... Hem evim, hem kendim ibreti alem için pırıl pırıl olacağım.”

Dolabın rafını açıp, ekmek bıçağını çıkardı. Alelacele ekmeği dilimlerken bir ürperti dolaştı bedeninde. Çocuklar ulaşamasın diye arkada, kağıda sarılı tuttuğu büyük kurban bıçağına uzandı. Halil kurbanı kendi keser, kimseye elletmezdi. Tahta saplı metal bıçağı kavradı. Avucunun içinde keskin tarafı yana gelecek şekilde, aşağı yukarı kaydırdı. Sürmeli gözlü nice koyunun boynunda, Halil nasıl usul usul gezdirmişse, öyle gezdirdi bıçağı avucunda Birgül...

Hele biri vardı ki, Birgül’ün aklından çıkmamıştı; günler, hatta geceler boyu. Gözünü Birgül’e dikip bakmıştı öylece... Etini kavurmuş dolaba atmıştı ya, ağzına sürememişti.

“Çocuklar yesin,” diye bahane etmişti. Halil sürmeli-nin etini yemekle kalmamış, rakıya da meze etmişti Neriman Abla’sıyla birlikte.

Sürmelinin taze etine, ikisi iki yandan dişlerini nasıl da geçirmişlerdi. O her zamanki gibi önlerinde dolanmış, sofrayı donatmış, boşalan bardakları içeri taşımış durmuştu. Zaten yanlarında oturacak olsa, lafa söze giremezdi ki... Neriman Ablası pek bilirdi, laf söz açmayı. Sonra, “en çok sana lazım, sen bütün gün ağır iş yapıyorsun,” diyerekten çatalıyla kuş gibi de beslerdi Halil’i. Şarkıdan, türküden de anlardı. Halil’in sevdiği havalardan söylerdi en çok, ellerini havada gezdire gezdire. Halil’in başı, Neriman Abla’nın elleri ne yana gitse o yana giderdi, şarkıya eşlik ederken.

“Hiç mübarek hayvan rakıya meze edilir miydi?” Hacı babası duysa belki kızını buralarda tutmaz, çeker alırdı yanına.

“Yok, yok,” diye söylendi Birgül, “hacılıkları hocalıkları kendilerine, baba evi yüzümüze madem ki kapandı bir kere. Lazım değil.”

Bıçağı tezgahın üzerine koyup, üstünü bir bezle örttü. Kağıdını da buruşturup çöpe attı.

Ayakkabılığa hazır ettiği, kenarı oyalı beyaz tülbenti başına örttü. Sevindi elleri tülbende takılmadı, diye. Gene de ellerine yeniden Arko kremden sürdü, sonra önüne uzattı dümdüz. Sırayla bileklerini kavradı ellerinin. Filmlerde gördüğünü taklit ederek kollarını bir daha, bir daha ileriye doğru uzattı. Elleri dokundu tekrar tekrar...

“Sanki daha mı yumuşadılar ne?” dedi içinden...

“Evim de, kendim de pırıl pırıl oldum,” diye düşünüp düşünürken çocuksu bir neşe sarıp sarmaladı benliğini.

“En son ne zaman böyle pır pır ettiydi içim?” Anım-

sayamadı, ama aldırış da etmedi. Omuzlarını silkti, uzatıp ellerine baktı yeniden. “Yarın,” dedi, “ellerim çalı gibi dalamayacak...”

Tülü aralayıp, inin cinin bile top oynamayacağı so-kağa baktı... Kıl kuyruk köpek, karşı kaldırımın suratsız binaları, çöp bidonları, her şey siste yitip gitmişti sanki. Tam aklından “Şu Halil de nerede kaldı?” diye geçiriyordu ki, zil çaldı. Kapıya koşturdu, içinde aynı engel olamadığı sevinç.

Halil ayakkabılarını ayağından fırlatırcasına çıkarttı, düşen kemerini çekti.

Birgül : “Rakı sofrasını kurdum, Halil,” dedi.

Halil durdu, kısık, her zamanki hoşnutsuz bakışlarıyla Birgül’ü süzdü saçından tırnağına. Yüzü oldu buruş buruş...

“Neriman Abla’yı da çağırayım mı?”

“Aferin, kız...” derken aydınlandı yüzü Halil’in. Ağzının içinde “Sen de adam olacaksın da, ben de görecek-
ğim,” diye geveleyerek içeri yürüdü.

Birgül ellerine tüpten Arko krem sıktı, yedirdi güzelce...

Kapıyı açıp, arasına terlik koydu.

Neriman Abla’sının kapısına doğru koşturdu.

İçinde bir sevinç; anlam veremediği...

muska

Ev değil, yolgeen hanıydı... Sabahın ilk ışıklarıyla önce insanlar, ardından nesneler dolaşıma girecek, önce babam evi terk edecekti. Dişı kuş -yani annem- gerekli güvenlik önlemlerini almakla sorumluydu... Bizi ve okul dönüşü yiyeceğimiz yemekleri kısa bir devir teslim töreniyle anneanneme emanet ederdi.

Aynı binanın terasını, karşıımızdaki daireye yerleşerek işgal eden anneannem, doğurduğu beş çocuğu, aralara serpiştirilmiş yedi düşüğü en ince ayrıntısına varana dek ballandırarak anlatırdı... “Ana olacağıma kapıda köpek olsaydım,” yorumuyla biten, üzerimizde aynı korkutucu etkiyi bırakan hikâyelerdi bunlar. Gözlerimiz yuvalarından dökülür, etlerimiz çekilir, “ana olmamaya” yeminler ederdik içimizden.

Belinin vresinde, bir tam turu g bela tamamlayan kuşağı vücudunu iki iri boğuma ayırırdı. Küçük deri cüzdanını, üstteki boğumu oluşturan, kuşağın üzerine kadar inen memelerinin arasından bir çırpıda çekip ıkarıverirdi gerektiğinde. Eprimiş, kopma noktasına gelmiş kuşağın ucunda ise tomarla anahtar sallanırdı... Bu kadar çok anahtarın, nereleri açıyor olabileceği sürekli meşgul ederdi ocuk aklımızı. Gözümüz, bayram şekerlerinin kilitlendiği dolabı açan sarı anahtardaydı en çok. Tomar belinde sallandığı sürece, canı istediği zaman at

kapı gelivereceğini bilirdik. Onun varlığı vazgeçilemezdi. Bizi, sadece görünen değil, görünmeyen tehlikelerden esirgeme işini de gönüllü olarak üstlenmişti. Eşiklere basmadan geçmek, yatarken anlamasak bile “üç kulfü bir elhamı” eksiksiz okumak, yerlere ekmek kırıntılarını dökmek, fakirlere sadaka vererek envai çeşit belayı defetmek gibi önlemleri kendisinden öğrenmiştik. Bize dadanacak cinleri ve perileri uzaklaştırmayı, ev nüfusunu, hiç olmazsa mevcut halinde tutabilmeyi, anlattıkları sayesinde başarmıştık.

Aklım kestiğinden beri kendimi borçlanmaya çok yatkın hissetmişimdir. Ama o zamanlar “anadan doğma borçlu çocuk” olduğumu düşünürdüm nedense. Malum sebeple anneme, babama borçlu hissederdim kendimi. Sırf o borç yüzünden doğurmadığım bir çocuğa, kardeşim Eda’ya bakınakla yükümlüydüm. Okul yolu boyunca külçe gibi çantalarımızı ben yüklenirken, onun payına düşen tüy gibi beslenme çantalarıydı. Kardeşim, sefer taslarında önümüze sürülenleri yememe hakkını da gönlünce kullanabilirdi. Ben ise; kendi payımı ancak etrafı kolaçan ettikten sonra çöpe dökebilir, yetmiyor gibi üstünü gazete kâğıdıyla örtmek zorunda kalırdım. Sabiyi -bu Eda oluyordu- oyalama faslı vardı ki, hakkıyla yapmazsam akşam kesinlikle azarı işiten ben olurum.

Kenarından duvara yanaştırılmış masa, akşam yemeği için ortaya çekilinceye değin verilen ödevleri bitirmek zorunda olan da pek tabii bendim. Yüzüm duvara dönük okul borçlarımı bizimkiler gelmeden kapatmaya çalışıyordum.

“Abla, pabucu yarım çık dışarıya oynayalım!” diye

avazı çıktığı kadar hem bağılıyor, hem de terasla oda arasında mekik dokuyordu. Bu defa yüz vermeyecektim. Sabiyi geçiştirmeye çalışmak nasıl da nafile bir uğraştı oysa. Cama sinek gibi yapışmış, gürültüsüyle ortalığı velveleye veriyordu. Maskaralığın biri bin para. Başlamaya görsün, kopardığı yaygarayı kendiliğinden kestiğini hiç duymamıştım. Annem benim gibi sabah-tan akşama bu vızıltıları dinlemediği için olmalı, pek fazla rahatsızlık duymazdı. El birliğiyle, tuttuğunu koparan bir çocuk yetiştiriyorduk ve o zaman için bunun farkında olan sadece bendim sanırım. “İleride hepsine kök söktürecek bu kız,” diye düşünür, düşündükçe de içimi mutluluk duygusu kaplardı.

Derken Allah’ın o sayısız kerametlerinden birine tanıklık ettiğimi fark etmiştim, çünkü Eda yok olmuştu aniden... Yeri gelmişken, Allah’ın epeyce çok kerameti vardır ve bu kerametler sadece “gören” gözler içindir. Herkes için değil... Anneannemin bahsettiği kerametleri can kulağıyla dinlediğimden olabilir; hepsinden haberdardım. Derince bir iç çekmiş, başımı önümdeki kitaba gömmüştüm.

Sonra o bilindik ayak seslerini duymuştum. Arkamdaydı. Teras kapısı ile sol tarafımdaki pencerenin arasında volta atıyordu. Hızından işkillenmiştim... Artık başımı dahi kaldırmamalıydım. Bu gibi durumlarda yaptığına devam etmek, istifini bozmamak gerekiyordu. Geldiği gibi gitmesi için bir taraftan dua ediyor, diğer taraftan son zamanlarda Allah’a çok borç yaptığımı anımsayarak “ya, borçlarımdan ötürü dualarım kabul olmazsa?” diye ayak seslerinin uzaklaşmasını bekliyor-

dum. Son borcum, suların kesildiği günlerden birine denk gelmişti. Hamama götürmüşler –hamam taşıyla kafama kaynar suları boca edip kalan yaşantımda sular hiç akmayacak, ben de bir daha asla yıkanmayacakmışım gibi- ovalamışlardı. Bu çilenin çabuk bitmesi halinde fakire on kuruş sadaka vereceğimi söylemiş, ucu kaçmış borcumu hepten ödenemez hale getirmiştım.

Çaresiz ve derhal rüşvete sarılacak, arkamda volta atan adımların çarçabuk uzaklaşması halinde fakire verilmek üzere yeni bir on kuruş daha borçlanacaktım. Zaten battı balık yan gitmez miydi? Üç aşağı beş yukarı boğazına kadar borca batmış benim durumumda bir kız için; toplam borç dışında fark eden olmayacaktı. Üstelik kaytarmak gibi niyetim de yoktu, borçlarımı nasıl olsa ödeyecektim. Sadece nasıl ve ne zaman ödeyeceğim konusunda bir belirsizlik vardı o kadar.

Maalesef bu sefer, Allah yakarışımı duymazdan gelmişti. Murat Dayımın ayak sesleri bir süre daha volta attıktan sonra aniden, oturduğum sandalyenin tam arkasında kesilecekti. Sırtımdan ter boşanacak, kalemi sıkmaktan parmaklarımı hissedemez olacaktım. Kalbim yer değiştirmiş, bir kulağımda, bir sırtımda, bir ağzımda; vücudumu gelişigüzel dolanarak uğultuyla atıyordu. Yoksa Murat Dayım bedenimden yükselen bu gümbürtüyü duymuş, hatta yerini tespit etmiş olabilir miydi? Böyle zamanlarda onu ürkütmek yapılacak en büyük hata olurdu.

Biraz sonra kollarını sandalyemin iki yanından uzatıp masaya dayayacak, yüzünü sağ tarafımdan yüzüme yaklaştırarak:

-“Ne okuyorsun?” diye fısıldayacaktı tam kulağıma. Çepeçevre kuşatılmışım, başımı çevirmem olanaksızdı.

-“Matematik,” diyecektim güç bela. “Matematik ödevimi yapıyorum.”

Kollarını sandalyemden çözmesinden, beni duyduğunu, sakinleştiğini anlayacaktım.

-“Hz. Yusuf’u okutuyorlar mı size ?”

Kendime olan güvenimi kazanmışım nasılsa. Elimden geldiğince sesimi dizginlemeye çalışarak:

“Onu da okutacaklar... Ama daha sıra gelmedi,” diyecektim.

Başımı çevirince göz göze gelecektik. Yüzünde memnuniyet, gözlerinde sadece çocuklarda rastlanılan türden bir naiflikle gülümseyecekti. İkna olmuştu.

“Yaz şimdi...”

Ağzının içi kalabalık mı kalabalık, dudakları ise kıpır kıpırdı... Söylediklerinin tek kelimesini anlamıyordum. Ama önümde açık duran deftere, içinde Hz. Yusuf geçen en ipe sapa gelmez cümleleri, dünyanın sanki en önemli işini yapıyormuşçasına ve en ciddi halimle sıralayacaktım.

Murat Dayım, bizi Hz. Yusuf’la birlikte masanın başında unutacak, yazdıklarımı okumaya zerrece tenezzül etmeden, aynı mesafeyi sakin adımlarıyla arşınlayacaktı. Haziran sıcağına ve Kerbela’yı aratmayan çatı katına inat, kafasında kasketi, sırtında uçları büzüşmüş kalın kışlık paltosuyla, kapana kısılmış bir hayvan kadar bıçare turlayıp duracaktı.

Ardımdaki ayak seslerinin sahibine de borçluydum, öyle ya... Ben daha bebekken -bakıcı kadın apansız gi-

dince- kısa da olsa bir süreliğine bana bakmış, hatta tiksineyip altımı bezlemişti. Ben bunları düşünürken, ayağını sürüyerek ve eşikleri atlayarak, anneannem gelecekti...

-“Murat oğlum, gel karnını doyuralım. Sabahtan beri boğazından lokma geçmedi,” diyerek, Hz. Yusuf’tan tamamen habersiz sitem edecekti.

Dayın, bamteline basılmışçasına usturuplu bir küfür savuracak, ne kadar eşik varsa hepsini adeta inadına çiğneyerek, iki dairenin arasındaki koridoru uçarcasına kat edecek ve kapıyı ardından gümbürtüyle çarpacaktı.

Anneannem, hemen elini kuşağına atacak, kilidi açan anahtarı bir çırpıda buluverecekti.

“Kör olası Meryem, kör olası,” diye bir yandan beddua edecek, diğer yandan “sabiye mukayyet ol,” diye tembihleyerek anahtar şıkırtısı eşliğinde dayımın peşi sıra koşturacaktı...

El ayak çekilip ortalık sessizliğe gömülünce, yanıma sokulan Eda:

“Abla, Murat Dayıma Meryem’i alacaklar mı?” diye inceden inceye sorguya çekecekti beni.

Burnumun dibinde, tam bir zamanlama piri çocuk yetişiyordu. Ve en çok ben, gönülsüz de olsa, bu değirmene her gün su taşıyordum. Benim aksime, aynı evde yaşayıp da belaya zerrece bulaşmadan -üstelik kimselere tek kuruş borç takmadan- büyüyüp gidecekti kız... Hayıflanmamak, gıpta etmemek mümkün müydü?

“Meryem’i değil, ama Bala’da bir kız varmış. Galiba ona nişan takacaklar,” diyerek bizimkilerden yarım yamalak duyduklarımı bilgiçlikle aktaracaktım. O vur-

dumduymaz çocuk sevinecek, yine de endişeli soracaktı:

“O zaman mahalledeki çocuklar peşine takılmazlar değil mi?”

“Anneannem takılmayacaklarını söylüyor. Hem hocaya muska yaptırmış; Murat Dayım artık Meryem’i görse bile tanımayacak, yüzüne bakmayacakmış,” diye bölük pörçük duyduklarımı aktaracaktım.

Sonra beraber dışarı çıkıp, bizimkilerin dönüşünü beklemeye başlayacaktık... Birbirinin tıpa tıp benzeri bir gün daha bitiyordu. Bu defa yekten Allah’a sormaya, işi kökünden halletmeye karar vermiştim. Yeni gün ne getirecek kestirebilmek zordu bizim handa...

O gece durumumu açık seçik, dilimin döndüğünce Allah’a anlatmışım. Bu benim iflasımdı. Borçlarımın, okulu bitirip para kazanacağım ileri bir zamana ertelenmesini, yeni borçlar için durumumun tekrar gözden geçirilmesini dilemişim. O evde yaşadığım sürece belaları defedebilmek için borçlanmaktan başka çarem mi vardı sanki? Anlaşmayı şayet kabul edecek olursa, benim anlayabileceğim bir işaret göndermesini söylemiş, “üç kulfü bir elhamı” okunmuş ve nihayet iç huzuruyla uykuya dalmışım.

Gürültüyle sarsılarak uyanacaktım aynı gece. Beklediğim işaretin bu kadar çabuk gelmesinin memnuniyetiyle fırladığımda, ev ahalisinin tamamını -yarı üryan halde- sağa sola rastgele koştururken görecektim...

O, Murat Dayım, teras duvarını atlayıp bizim tarafa geçmişti. Üstünde sadece iç çamaşırları vardı. Küçük üçgen muska, atletinin kenarına çengelli iğneyle tut-

turulmuştu. Kafasında kasketi, terasa açılan pencereyi dışarıdan yumrukluyordu. Boğazındaki damarlar mosmordu, bağıldıkça inip kalkıyordu.

Terası bölen duvarın bitim yerinde ise anneannem görünüyordu. Sırtında geceliği, yarı beline kadar sarkmış. Gövdesinin aşağısı kendi dairesinde, kolları ve üst kısmı bizim tarafa uzanır durumda debeleniyordu. Bize, belki de herhangi birilerine sesleniyordu:

“Ümmeti Müslüman yardım edin!”

Annemler, sağından solundan asılarak içeriye çekmişlerdi dayımı. Ama kasketi terasa düşmüştü... Zincirlerinden kurtulmuş, kafesinden fırlamış bir vahşi gibi ekseni etrafında dönüyor, kısıtırıldığı yerde ileri geri hamleler yapıyordu. El kol hareketleriyle eşyaları döküp saçıyor, çıkan gürültüden ürküp daha çok, daha çok saldırıyordu. Koltukları itiyor, sandalyeleri fırlatıyor, kendine alan açmak için rastgele tekmeler savuruyordu. Zapt etmek mümkün değildi... Sakinleştirmeye çalışıyorlardı, ama nafile... Boğazı yırtılırcasına hep aynı lafı haykırıyordu:

“Abim Meryem’e nikâh kıymış. Abim Meryem’e nikah kıymış. Abim...”

Biz, Eda’yla ikimiz, arkasına iliştığımız koltuğu kendimize siper etmiş, olanı biteni izliyorduk.

“Gel otur kardeşim... Hiç öyle şey mi olur?” diyen annemin yalvarışları duyuluyordu belli belirsiz.

Sakin bir tonla konuşmaya çabalıyordu ama korkusu, çapı gittikçe genişleyen çemberler çizerek yayılıyor, saklandığımız koltuğun arkasında bizi yakalayıp ebeliyordu. Yapışık siyam ikizleriydik, zangır zangır titriyorduk.

Babam, punduna getirip dayımı bir ara kollarından kavrayacak, ama karnına yediğı darbeyle terasın eşığine yığılacaktı. Annem ümitsizce tekrar öne atılacak:

-“Abi’nin bugün ameliyatı vardı. Hem şimdi nöbette-dir o. Hiç olur mu? Hiç olur mu canım benim. Gel hadi. Gel canım!” diyerek yatıştırmaya çalışacaktı.

Nasıl olmuşsa olmuş, taş gibi kalakalmıştı dayım. Kıpırdamadan, sadece derin derin soluyor, her nefes alışında üçgen muska inip kalkıyordu. Ter içindeydi. Kolları gevşemiş, boynundaki damarlar kaybolmaya yüz tutmuştu. Gözleri projektör gibi sırayla annemin, babamın hepimizin yüzünü tarıyordu. İkna olmuştu galiba... Bakışları bizi atlayıp, arkadaki duvarda bir noktaya takılmıştı. Görünmez biriyle konuşur gibi dudakları kıpırtıyla oynuyor, ama ne dediğı anlaşılmıyordu. Ne bizi görüyor ne de duyuyordu, artık. Nerede olduğunu bile unutmuştu...

Biz de taşlaşmıştık. Nefesimizi tutuyor, bırakmaya korkuyorduk.

Biz bekliyorduk. Anneannem bekliyordu. Karşı apartmanlarda balkonlara, pencerelere üşüşmüş insanlar, yardıma çağrılıp da gelemeyen diğer Müslümanlar, herkes ama istisnasız herkes bekliyordu...

Susuyorduk gecenin orta yerinde.

Sabitlenmiş gözlerinde aynı naif bakış belirmişti...

“Geçti işte... Bu kadar, geçti bile,” diye düşünecektim. “Her zaman geçer... Hep geçer zaten...”

O, sanki unuttuğı bir şeyi aniden anımsamış gibi geri dönmüştü. Eğilip kasketini almış, ağır hareketlerle cırparak özenle başına yerleştirmişti.

Bizi, kendini, belki Meryem'i bile unutmuştı.

Girdiği kapıdan terasa çıkmıştı...

Sadece iki adım mesafedeki balkon demirlerine tutunarak vücudunu bir çırpıda boşluğa bırakacak, karanlıkta kayarcasına, kaybolup gidecekti...

Sokak boyunca apartmanlara çarpa çarpa ilerleyen, yırtıcı kuşun sesine benzer bir ses geceyi parçalayacaktı:

-“Kör olasın Meryem, kör olasın!”

yakışksız

Oldu mu hiç Muazzez, oldu mu?

Sessize aldığım telefon önümdeki filenin içinde ağa takılmış balık misali çırpınıyor. Gazeteleri üstüne yığıyorum ki titreşip daha fazla sinirimi oynatmasın.

Daha yeni bismillah demiş, otobüse yeni binmişim. İstanbul'a varmamı bekleseydin bari. Yaptın yine yapacağın. Evire çevire dayak atsalar şu halimden daha sersem görünmezdim.

Saçları yağlı oğlanın termostan akıttığı çayın yarısını bile içmemişim. Kar desen camlara yapışmış, erimek nedir bilmiyor. Otobüs rampayı öksüre tıksıra çıkıyor, bardağı ağzıma götürmeye korkuyorum. Ha döküldü ha dökülecek. Önümüz sıra giden nakliye kamyonu, tepeme dolu kasasını burnumuza dayamış. Şoför desen asabi, nemrut herifin teki. Vitesten düşmeye görsün; var gücüyle yükleniyor kornaya, sonra da kah frene, kah gaza. Allah ne verdiyse. Sadece çaylar değil, yolcular da çalkalanıyor bir öne bir arkaya.

İçimdeki sıkıntıyı ne güzel tam unutmuş, yolun ortasında yükselen çift başlı aydınlatma direklerinden yayılan sarımtırak ışığı seyrediyordum. Unuttuk dediysek tamamen dememiştik ya, Muazzez.

Yırtılırcasına, sonuna kadar açtığın, o adamın yüreğine batan, battığı yerden çıkmayan bakışların eşikteki

kötü paspasa saplanmış kalmış. Unut unutabilirsen. Kaldırıp baksan suratıma belki de içim bu denli sıkılmayacaktı... İnsan bir sorar, “ne işin var İstanbul’da?” der. Ama iyi ki sormadın, Muazzez. Kaç gün kalacaksın bile demedin. Küçük el çantasına üç kat çamaşırı, ütülü pantolonla, tıraş takımını sokuştururken de gözlerin yerde, ayakucundaydı.

Benimkiler açıktı ama bilesin. Seni seyrettim. Sessiz sedasız, sırtın bana dönük halde odayı fır dolanırken, eğilip komodinden lanet olasıca kazağı çıkarırken ben etraflıca bakıyordum sana. O kazağı da sırf domuzluktan koydun valizime. Her açtığımda, kazağı sırtıma her geçirişimde, daha geçen kış senin ördüğünü hatırlıyacaktım aklınca. Sevsinler. Ben kül yutmam; sen kaşla göz arasında onu da diğerleriyle birlikte valize tıktırırken de yutmadım. Fermuarı çekerken şöyle saçından tırnağına seyrettim seni. Kalınca ayak bileklerini, eteğinin altında uzanan topluca bacaklarını, her bir tarafını yani. Şişe bacaklı kadın severim, ben. Nurten’inkiler öyleydi; ters şişe olandan.

Seninkileri de sevmişim demek ki... Ama bakmadan, görmeden, körü körüne sevmişim. Hem Benim gözümün o zamanlar kalını inceyi ayırt edecek halimi kalmıştı? Varsa yoksa; gözlerin...

Elinde kızınla okula geldiğinde gözlerini gözlerime kilitlemiş, anahtarı da kaldırıp atmıştın. Atış o atış Muazzez; dile kolay neredeyse koskoca dört yıl olmuş; aradım, taradım bulamadım fırlattığın anahtarı. Bulsam, daha o zaman yapacağımı biliyordum ben ya, neyse. Emekliliğime gün sayıyordum o vakitler. Ama niyetim-

de yoktu emeklilik. Oğlanı işe yerleştirmiştim, kızın da talipleri çoktan kapıda kuyruk olmuş. İki başımıza neyimize yetmezdi maaşım. Nurten'in aylığını da koy üstüne gül gibi geçinip gidecektik.

Sen ne yaptın, Muazzez? Kemikleri sayılan, kara-sarı suratlı kızını bahane ederek Allahın günü okul kapısında dikildin. Sonra da sırasıyla önce bahçeye, derken koridora, en son da içime sızdın. Sızarken de diktin gözlerini gözlerime.

“Alışır, çocuktur,” diye az akıl vermedim sana. Okula alışmayan çocuk mu varmış?

Kelli ferli adam, şunca yılın öğretmeni, senin dişleri eksik kızdan kat be kat hevesle bekler olmuştum zil sesini. Utanmasam çocuktan önce koşup eline sarılacağım. İyi yaptınız da uğradınız. Ben de sizin kızı konuşalım, diyecektim. Rica ederim, hiç zahmeti mi olur. İşimiz sonra. Böyle ayakta olmaz ama. Şu köşede pastane var. Kendinden sürmeliydi gözlerin. Elaydı ama içine yeşil benekler serpiştirilmiş. Bir çay daha almaz mıydınız? Demek daha yemek hazırlayacaksınız. Madem öyle, ısrar etmeyim. Benekler kendiliğinden açılıp kapanıyor konuştukça. Ben yeşilin bu kadar çok tonunu bilmezdim. Daha önce kimse gözlerini böyle dikip bakmamıştı ki bana...

“Elçiye zeval olmaz ama yakışmıyor Fikret Abi,” diydi Metin. Bütün okul, eğitimi askıya almak pahasına, işi gücü kenara koymuş, beni pelesenk etmiş diline. Ne anlar Metin, ne anlar o dışı pek, içi kof müdür bozuntusu. Hem onlara mı dikmiştin sanki gözlerini?

“Yüreğinizi ferah tutun Müdür Bey. Emekliliğimi

bekliyorum. Dolduğu gün ayrılacağım,” demiştim.

Sözümün eri olmadım mı? Kuruşu mu kursağımdan geçti ikramiyenin? Yollamadım mı hepsini Nurten’e? Ertesi günü terk etmedim mi İstanbul’u?

İstanbul’a ayak basarsam, and olsunmuş, baba maba dinlemeyecek, alnımın ortasından mıhlıyacakmış bizim karga oğlan. Biz Tüpgaz bayiinden endişelenirken, bak hele gözümüzü oymaya kalkışan şu kargaya...

“Ama bu hiç olmadı, Muazzez... Hem de hiç olmadı.”

Kabin görevlisi çocuk koltuklara ve yolculara çarpa çarpa yürüyor koridorda. Elindeki uzunca mavi poşete dolduruyor plastik bardakları.

“Bolu’ya ne kadar kaldı delikanlı,” diyorum. Bu havada en az bir saatlik yolumuz varmış.

“Bolu’dan Ankara’ya otobüs bulur muyum hemen?”

“Madem geri dönecektin ne demeye bu havada, şu karda kışta yola döküldün?” dercesine bakıyor afallamış bakışlarıyla yüzüme. Çocuk haklı.

“Acil dönmem gerekiyor,” diye açıklamak gereği hissediyorum.

“Kaptana bir sorayım,” deyip öne doğru ilerliyor.

Yersiz sorum kaptanın da canını sıkacak. Kaptan haklı, Nurten başından beri zaten haklı, karga oğlum bile haklı. Peki ya ben? Bir ben miyim haksız? Hep mi haksızım? Ama şimdi dönmezsem de sanki hiç yakışık almayacak...

Üç senedir bana neyin yakıştığını, neyin yakışmadığını artık bilmez olmuşum; o da ayrı konu. Üç senenin öncesi bir altı ay var ki, evlerden uzak... Başımı dik tuta-

mayacağım yerin semtine uğramış adam mıydım ki ben, tam altı ay boynum eğri gezdim Kavacık sokaklarını... Yolumu bir dağlardan aşırmadığım kalmış, sırf Tüpgaz Bayii'nin önünden geçmeyeceğim diye.

"Nasihat etmek gibi olmasın abi," demişti Metin, "madem boşanmayacak yengem, madem sen de verdin kararını bir defa, İstanbul'da çok göz önündesiniz."

Tüpgaz bayii dadaşmış. Sağı solu belli olmaz, çeker vururmuş. Peh. Güleyim bari. Koskoca İstanbul, dadaşa, efeye, yörüğe mi bakacak? Tükürür atar, tüküremediğini yoğurur atar. Hele ki işini yoluna koymuş, cebini iyi kötü doldurmuş, çarkını çeviren adamı, iyice pısırik yapar. Niye devirsin güzelce giden arabayı Dadaş? Devirmek yerine ilk iş Muazzez'i boşamadı mı? Senesine kalmadı Muazzez'den gencine de nikah kıydı. Kız mı? Kızı da memlekete, babaannesine yollamış. Telefona bile koymuyorlar ki konuşsun anasıyla. Mutfak dolabının kapağını açınca bardakların tam yanına fotoğrafını saklamış Muazzez. Kara-sarı benzine, ağzının iki yanındaki ipince çizgilere bakan kızın az sonra ağlayacağını sanır, fotoğrafı saklandığı kuytudan çekip çıkarır. Okula alışmıştır, Erzurum'a alışmıştır. Annesizliğe de alışmış mıdır? Alışmayıp ne yapacak garip?

Bak bana misal. Nelere alıştım. Ne olur ne olmaz diyerek Tüpgaz Bayii'nden kaçacağız diye ne Mersin bıraktık, ne Silifke. Kıyı şeridinin üstünden, sanki çok gerekliymiş gibi, bir de biz geçtik. Muazzez'in bacaklarının şişe bacak olmadığını da İstanbul'u terk ettikten sonra Mersin'de fark ettimdi. Otobüs mola vermişti. Silifke yolundaki tepede köy kahvesinde oturmuştuk.

Kenarı kırık bardaklarda, beklemekten zehir zemberek olmuş çayları içmiştik. Plastik sandalyenin bacaklarına kendininkileri yılan gibi dolamıştı. Kalın ayak bileklerine hayretler içinde bakmıştım. Sonra acımış çaydan birer daha istemiştik. Neyini sevdiyse artık bilmem.

“Neyini sevmiştik Muazzez?”

Tüpgazcı kendine kız bakarken biz eldeki avuçtaki ni önce kötü otellere, sonra derme çatma pansiyonlara saçtık. Kokmuş çarşafalarda gözümüzü açıp, üç güne bir tası tarağı toplayıp yollara döküldük. Allahtan ev bark kurdu da biz de yerleşik hayata geçebildik. Son durağımız mecburen Ankara oldu. Sincan’da kardeşimin kafeteryasına canımızı zor attık. Gün doğmadan kalk, plastik sandalyeleri masaları hizala. Örtüleri çırp, küllükleri çevir. Çocuğun yaşındaki veletlere çift kaşarlı tost yap, çay taşı işin yoksa. Oldu mu? Sanki çok mu yakıştı?

Kaptanın başından aşağı sarkıp, kulağına fısıldıyor oğlan. İstifini hiç bozmuyor şoför. Sövmüştür belki iki dudağının arasından tıslarcasına. Ön camın üstünde damla şeklinde bir nazar boncuğu sallanıyor. Alttaki iki sileceğe, yukardan baş aşağı büyücek bir silecek daha eşlik ediyor. Kar taneleri can havliyle etrafa savruluyor.

Solumuzda “İstanbul Seyahat” in arabası beliriyor. Bir süre yan yana gidiyoruz. Başları cama dayalı halde uyuklayan yolcularını da alıp hızla uzaklaşıyor. Yolun kenarında, terk edilmişçesine duran et lokantaları görünüyor. Banketin bitim yerinde bir dizi banka, otel reklamı beliriyor. “Yol biter yakıt bitmez” levhasının yüz metre gerisindeki benzinlikte kırmızı, uzun dorseli bir tır kim bilir kaçınıcı uykusunu uyuyor.

Yağlı saçlarını hoplatarak, atlaya zıplaya yanıma sokuluyor oğlan. Kaptan ilgileniyormuş. Koridora başımı uzatıyor, göz ucuyla direksiyondaki taşlaşmış adama bakıyorum.

“Bolu’ya varınca sizle ilgilenecek kaptan,” demek zorunda kalıyor oğlan.

Sırtımı dikleştirip, bacak bacak üstüne atıyor, yastık getirmesini istiyorum.

Canı sıkkın bakıyor yüzüme. Ama gene de iki etmiyor dediğimi. Gerisin geri dönüp, kaptanın tam arkasındaki kapaklı bölmeye uzanıyor. Boyu yetişmediği için parmak uçlarında yükseliyor, ıkına sıkına kapağı açan kulpu zorluyor.

Muazzez’den az uzun sayılır bu oğlan. Demek beni yola verip peşim sıra iki göz odayı dolandın, sonra da çamaşır ipini radyatör borusuna geçirdin. Oraya benim bile boyum yetmez, içerden sandalye taşımış, üstüne çıkmışsındır kesin. İstanbul’a varmamı bile beklemeden, yolda izde diye düşünmeden.

Hem nereden belliydi Nurten’in “he” diyeceği? Boşanmadı boşanmasına ama ilk günden beni koynuna alacağını kim söyledi? Ondaki inat katırda yoktur.

Gürültüyle kapatıyor dolabı, naylon poşete konmuş yastığı elime tutuşturup ortadan hızla kayboluyor oğlan. Yastığı çıkarıp bel boşluğuma yerleştiriyorum. Ne yorgunluk şu benimkisi... Gözlerimi kapatsam, kapatabilsem bir süre. Yok, olmaz. Gözlerini dikersin şimdi bana, eteğinin altında sallanan şişe bacakların, boynunda çamaşır ipinle...

Yerdeki yoluk haliya, tepemde kırpışan ışığa, koltuk

başlarına takke gibi geçirilen şu pis kılıflara bakarım daha iyi.

He demeyecek olsa, çoktan boşanırdı Nurten. Madem ki boşanmadı, madem ki bekledi kaç sene, kabul edecektir beni. Kocas ı değil miyim hala? Hele bir İstanbul'a varsaydım.

"Oldu mu şimdi, Muazzez? Yakıştı mı şu yaptığın? Daha ortada fol yok yumurta yokken ..."

İçim titriyor, battaniye istesem oğlandan, "yettin artık," deyip kafama fırlatır mı? Birazdan çay dağıtacak nasılsa, içersen ısınırım belki. Göz kapaklarımda dünyanın yükü asılı; yumsam, yumabilsem üç-beş dakikalığına...

"Abi, Bolu'ya geldik" derken omzumu dürtüyor oğlan.

Bangır bangır bir anons, kar taneleriyle birlikte üşüşüyor açılan kapıdan içeri.

Filenin içinden telefonu çıkarıyorum. "Ne yap et öğle namazına yetiş," yazan kardeşimin mesajını tekrar okuyorum. Tamamen kapattığım telefonu ceketimin cebine atıyorum.

"Oldu mu Muazzez, oldu mu? Hiç yakıştı mı?"

Sahi onlar hangi zamanlardı? Çamaşırların iplerde unutulduğu, yataklarımızda is ve kurum kokusuna uyandığımız sabahlar. Kızarmış ekmeğin kokusunda içilen tavşan kanı çayların, o çaylara eşlik eden, babamın "Münevver şu bileziği ver de bozduralım," sataşmalarının, o sataşmaları her seferinde ciddiye alan annemin "Kefen param," diye ayak diremelerinin yerini alan; o tatsız tuzsuz sabahlar... Yemeklerin başını beklemek için annemin bir nedeninin kalmadığı, dibi tutmuş tencerelerde pişmiş yemekleri, ağızımızda geveleyerek yutmaya çabaladığımız zamanlar.

İlk öykü kitabını yayınladığımız İrem Karabaş, yalın dili ve özenle seçilmiş cümleleriyle, gündelik hayatın, kopuşların ve savruluşların resmini çiziyor. Karabaş'ın kendi dili ve üslubuyla öykücülüğümüzde iz bırakacağına inanıyoruz.

6t

KDV DAHİL

ISBN 978-605-87149-5-3

